SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XV (10)
No. (Štev.) 50.

"ESLOVENIA LIBRE"

BUENOS AIRES,
20. DECEMBRA (diciembre) 1957

"POJDIMO V BETLEHEM IN POGLEJMO..."

Poldrug kilometer vzhodno od Betlehema pri današnjem naselju Beth-Sachur se raztezajo poljane in pašniki, ki so takoj po prvem zimskem dežju nudili ovčjim čredam svežo pašo. Vsako noč "so pastirji prenočevali pod milim nebom in bili na nočnih stražah pri svoji čredi." Tako tudi ono sveto noč, ko se je dopolnil čas, ki ga je Vsemogočni določil za prihod obljubljenega Odrešenika. Deviška Mati je rodila Sina božjega v človeški naravi, dete povila v plenice in — ker ni bilo ne zibeljke, ne košare, ne vozička ali posteljice — ga položila v prazne jasli.

Pastirjem, ki so tisto noč stražili črede, je angel Gospodov v božji svetlobi, ki je vse obsvetila, oznanil "veliko veselje", da se je v mestu Davidovem, Betlehemu, rodil "Zveličar, ki je Kristus Gospod". Evangelist Luka še dostavlja, da so se pastirji "silno prestrašili". Najprej prestrašeni, potem ob besedah angela začudeni in zavzeti, nato pa med petjem "množice nebeške vojske": Slava Bogu na višavah... vsi zamaknjeni, so pastirji po odhodu angelov rekli drug drugemu: "Pojdimo torej v Betlehem in poglejmo to, kar se je zgodilo in nam je oznanil Gospod". Pri teh besedah, ki se berejo pri drugi božični maši, se malo pomudimo.

Pojdimo, so si rekli pastirji. Grška originalna beseda evangelistova in njen točen prevod v latinščino pomeni nekaj več kakor naš "pojdimo". "Transeamus" je v latinskem rečeno. Trans pomeni čez, preko, onstran. Pastirji so si torej rekli: "Od tu, kjer smo, pojdimo tja preko pašnikov in čez kamenite ograje, ki obdajajo njive, tja do mesta in poglejmo, kje je prazen hlev, votlina, z jasli, v katere je položen novorojenček."

Pojdimo tja preko, velja tudi nam in vsako leto se ponavlja: transeamus! Rresničen Božič, to je, prihod učlovečenega Boga-Zveličarja, bomo doživeli, ako se od točke, kjer duhovno smo, podamo tja, kjer je Bog, ki nas čaka kot dete, ves majhen, ponižen, odvisen od materine nege. Odkod, kjer smo, naj gremo. Kje smo? Ali ne vse preveč "v sebi"? Naš lastni "jaz" je osrednja točka, okrog katere se vse drugo suče. Pretirano samoljubje in premišljena sebičnost, ki misli, da ji mora vse drugo služiti. Iz objema miselnosti, ki postavlja sebe vsemu za središče (egocentričen kompleks), moramo ven, streti vezi ozkosrčnosti in svoje središče preložiti v Boga. Kdor to stori in v ljubezni Bogu služi, ta doživi, da mu tudi vse drugo v dobro služi, česar sebičnež nikdar ne doživi. "Tistim, ki Boga ljubijo, vse primore k dobremu" (Sv. Pavel Rimljanom). — Ven moramo iz materialistične miselnosti, ki v tvarnih minljivih dobrinah vidi glavni ali celo edini smisel življenja, ven iz mehkužnosti in lenive neodločnosti, ven iz bojazni pred žrtvami, ki jih krščanstvo nalaga. Ven, tja preko teh nečastnih slabosti v svetlobo pristnega in lepega krščanskega mišljenja in življenja, da najdemo Marijo in Jožefa in Dete božje.

Pot tja čez do jaslic je pot kesanja in zadoščevanja. Kdor se ne odloči stopiti na to pot, ne bo našel Zveličarja, ne v tem življenju ne v onostranskem. To pot Marija sama priroča. Vse svoje življenje je hodila po poti odpovedi in zadoščevanja za naše grehe; svojih grehov ni imela in zase ni potrebovala ne kesanja in ne zadoščevanja. Nad sto let že v prikazovanjih naroča pokoro in zvesto izpolnjevanje zapovedi božjih kot rešitev človeštva iz še večjih stisk, katerim gre po grešnih potih naproti.

Pastirji so takoj "pohiteli", tako pravi evangelist, tja proti Betlehemu. Brez odlašanja in obotavljanja so šli tisto miljo tako vneto in naglo, da so vsi zasopli vstopili v hlev pred božje Dete. Ni bila le naravna radovednost, ki jih je gnala; svetloba Gospodova, ki jih je bila obsvetila, jim je močno vzbudila vero v Zveličarja, ki so jo tudi ti preprosti sinovi izvoljenega ljudstva nosili globoko v duši. Vzbujena vera jim je ogrela srca, da so se podvizali gledati tistega, ki je "Kristus Gospod". Ta beseda morda nam ne pove toliko, kolikor je pomenila vernemu Izraelcu. Kristus, po naše Maziljenec, je tisti, katerega Bog mazili za kralja, duhovnika in preroka. Prvi in pred vsemi od Boga maziljeni pa bo obljubljeni Odrešenik, ki bo prišel osvoboditi grešni rod, izrecno pod tem imenom je bil Odrešenik napovedan. Besedo "Gospod" so Judje uporabljali izključno le za Boga; nikdar je niso rabili za kakega človeka, kakor smo mi navajeni. Iz svetega spoštovanja, da bi najsvetejše ime nikdar po nemarnem ne izgovorili, niso nikdar rabili tistega imena, s katerim se je Bog sam predstavil Mojzesu: "Jahve", po naše: "Jaz sem, ki sem". Pisali so to ime v knjigah svetega pisma in napisi v templju, a namesto Jahve so brali in govorili: Adonai, to je, Gospod. Pastirji so angelove besede mogli edileno le tako razumeti, da je novorojeno Dete v Betlehemu Zveličar-Bog.

Brez odlašanja hitimo tudi mi tja k Zveličarju. Vera nam mora oči odpreti in ljubezen nas gnati. Če ni vere v nas, ne ljubezni, ne navdušenja in zamaknjenja, bo le telo pri jaslicah, duša pa hladna kje drugod. Pripravimo se torej, da nam Božič ne bo samo tisti praznik v letu, ki nam nalaga stroške za darila in voščila, ampak pravi pristni Gospodov dan, ki nas duhovno obogati za vse leto.

Naj vsem Gospod da milosti polne božične praznike in srečno novo leto!

Škof Gregorij Rožman

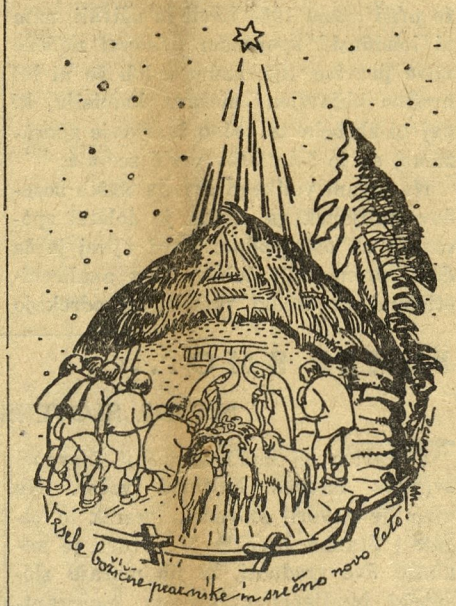

želi Svobodna Slovenija

Konferenca NATO

Tristo delegatov petnajstih narodov je pričelo 16. t. m. obenem s svojimi predsedniki eno najvažnejših konferenc po drugi svetovni vojni. Predsedniki vlad so ob spremstvu svojih zunanjih ministrov zasedli mesta okoli okrogle mize, pokrite z modrim prtom in okrašene na sredi z belo vrtnico, znakom NATO. Prva seja je bila javna ter ji je prisostvovalo ok. 1800 časnikarjev, fotografov, radijskih in televizijskih operaterjev. Preuredba palače Chaillot v Parizu, za glavne konference, je stala ok. 25. milijonov frankov. Za konferenco so bila postavljena naslednja o štiri glavna vprašana:

1) Postavitev raketnih oporišč v Evropi, opremljenih z ameriškimi raketami. Ozadje tega problema je enostavno: ZSSR trdi, da ima "absolutno orožje", se pravi medcelinsko raketo in Sputnik nekako dokazuje to njeno trditev. USA trenutno nima drugih kakor samo kratkoletnih raket. Zato je predlagal NATO državam v Evropi postavitev raketnih oporišč, s katerih bo dosegljiva sleherna točka v ZSSR.

2) Odnosi med Zahodom in Vzhodom, v luči osebnih pisem Bulganima vsem članicam NATO, v katerih je delno grozil delno pa predlagal sodelovanje med obema blokoma. Vsebina pisem je bila deloma enotna, deloma pa prilagojena odgovarjajočim političnim in socialnim razmeram naslovljenca. V pismu Eisenhowerju je Bulganin predlagal tudi sklenitev pogodbe med USA in ZSSR o sožitju med obema velikanoma in o skupni nadvladi nad ostalim svetom.

3) Odnosi med članicami NATO, zlasti, ker je predvsem Francija pričela sumiti, da se Anglija in USA v sklopu Nato pripravljata na prevzem vodstva v tej organizaciji na račun ostalih manjših držav. Kot edini posestnici atomskega orožja in raket sta si ti dve državi, tako sumijo Francozi, hoteli prisvojiti izključno pravico do teh vrst orožja.

4) Sodelovanje pri znanstvenem proučevanju in odkrivanju novih izsledkov, zlasti, kar se tiče atomske energije. Francija predlaga ustanovitev "možganskega trusta", iz katerega bi vsaka članica enako dobivala poročila in pojasnila o novih izajdbah.

Prvo konferenco je začel luksemburški predsednik in zunanji minister Joseph Bech v svojstvu predsednika sveta NATO. Pozdravil je Eisenhowerja in izjavil, da danes komunisti poskušajo na vse načine prehiteti svobodni svet na gospodarskem, znanstvenem in političnem področju. Svobodni svet mora mirno zreti v oči tej nevarnosti in dokazati komunistom nadmočnosti zapadnih moralnih vrednot in znanstvenih ter gospodarskih virov, kakor tudi odločnost uporabiti ta sredstva za konstruktivno in mirno politiko.

Za njim je govoril francoski predsednik, 44 letni Gaillard, kot anfitrion konference. Pozdravil je Eisenhowerja kot simbol svobode in zmage nad temnimi silami, ki so Evropo zasužnjile v drugi svetovni vojni.

Tretji govornik je bil Eisenhower. Poudarjal je, da "imajo svobodne države še vedno prednost v znanosti, gospodarstvu in na socialnem področju pred komunističnim blokom ter morajo to prednost tudi z največjimi žrtvami obdržati." Vse sile mora svobodni svet usmeriti v delo za mir in napredek ter proti destruktivnim silam Vzhoda. Zgodovina dokazuje, da so despotični režimi izginili eden za drugim. Svoboda je pod najhujšimi diktaturami živela ter je nikdar ni bilo mogoče zadušiti. Končal je govor z besedami:

"Napačni koncepti svobodnega sveta so naslednji: Da je naš sistem svobode že sam po sebi bolj produktiven na vseh področjih kakor totalitaristični sistem; da čas vedno dela za nas; da naši narodi, že zato, ker so svobodni in neodvisni, morejo živeti povsem zaključeno narodno življenje brez koordinacije načrtov za skupne napore; da je zmaga svobode nad despotizmom neizbežna. Kakor je nekoč dejal nek moj sonarodnjak: potrebno je mnogo dela in mnogo žrtev mnogih narodov, da se neizbežno spremeni v resničnost."

Eisenhower se je pripeljal v Pariz z osebnim letalom čez Atlantski ocean, po katerem so bile ob poti, ki jo je letelo letalo, razpostavljene v primernih razdaljah ameriške vojne ladje za slučaj nesreče. V Parizu so Eisenhowerju priredili triumfalem sprejem. V nastopnem govoru je Eisenhower zaradi posledice nedavne delne možganske kapi vsaj desetkrat s težavo izgovoril nekatere besede. Adenauer pa je zaradi nedavnega prehlada večino časa prebil v svoji delavni sobi.

Pred začetkom konference so imeli posebne sestanke: Eisenhower z Macmillanom, Gaillard z Adenauerjem, Eisenhower z Adenauerjem. Adenauer je zahteval od Eisenhowerja, in od drugih članov NATO, naj bi pričeli mirovna pogajanja z ZSSR, ker da je podrobno preštudiral Buganinovo pismo, ki ga je dobil tik pred začetkom sestanku v Parizu. Eisenhower je zagotovil Gaillarru, da USA nima nobenih gospodarskih načrtov za izkoriščanje petroleja v francoski Sahari, ki leži za Alžirom. V Parizu so se namreč širili g'asovi, da ameriške petrolejske družbe podpirajo alžirske upornike proti Franciji. da bi se mogle pozneje polastiti petroleja v Sahari. Francija je s svoje strani zagrozila USA in Angliji, da se ne more obvezati za zgraditev raketnih oporišč na svojem ozemlju dokler ne bo dobila zagotovila od obeh držav, da ji bosta pustili proste roke v severni Afriki.

Presedniki, na konferenci NATO v Parizu so bili Francija — Gaillard; USA — Eisenhower; Anglija — Macmillan; Zah. Nemčija — Adenauer; Italija — Zoli; Belgija — van Acker; Norveška — Gerhardsen; Kanada — Diefenbaker; Portugal — Da Bunha; Grčija — Kaaramanlis; Turčija — Menderes; Nizozemska — Drees; Island — Jonasson; Luksemburg — Bech; Danska — Hansen.

Eden od glavnih sklepov tokratnega zasedanja evropske obrambne skupnosti je ta, da bodo Združene Ameriške Države oborožile evropske države z raketnim orožjem in bodo za uporabljanje takega orožja zgradile tudi oporišča. Za prihodnje leto je pa v načrtu razgovor predstavnikov demokratskih držav s Sovjetsko zvezo za zmanjšanje napetosti v svetu.

MOSKVA ZRE V INDONEZIJO

Borba za kontrolo 28 milijonov Indonezijcev se polagoma spreminja v krizo, ki grozi zajeti velike predele. Vodje sedem let stare Republike Indonezije, ki je od časa do časa doživljala notranje politične in gospodarske pretrese, so obrnili hrbet zahodnoevropski demokraciji. Komunisti so si pridobili velikanski vpliv. Rezultat tega je da se Indonezija more čez noč spremeniti v vrsto otoških komunističnih državic, ki bodo lahek plen za sovjetski prodor v jugovzhodni Pacifik.

Komunisti morda še niso pripravljeni za končni udar. Toda Indonezija je za jugovzhodno Azijo približno enake važnosti kakor je Sirija za Srednji Vzhod. Komunisti so preskočili ovire na tem področju in se z močnim vplivom vsidrali v Siriji. V Indoneziji je komunizem preskočil ograjo SEATO in se skušajo zasidrati še tam.

V obeh slučajih komunizem grozi materialnim dobrinam in pomorskim linijam, ki so življenjsko važne za varnost in gospodarstvo Zahoda. Indonezija je kompleks otokov, ki se razteza v širino nad 3000 kilometrov.

Ker imajo pod svojo kontrolo takšne množične organizacije, kakor so delavski sindikati in kmečka zveza ter močno skupino vojnih veteranov iz borb v letih od 1945 do 1949, morejo komunisti vsak trenutek udariti.

Če bodo to storili, se bo razvnela državljanska vojna, ki bi jo podprli mnogi nezadovoljneži v vojski ter bi se posamezni otoki ločili od središčnega otoka Jave, ki je gosto naseljen.

Java, s tri četrtinami vsega indonezijskega prebivalstva, je že okusila stvari, ki se morejo zgoditi, ko so preteklo spomlad komunisti pritisnili na ulice in organizirali opozicijo proti Sukarnovi politiki "novega koncepta" te pognali v borbo proti vladi množice študentov in delavcev. Samo v sedmih letih po prelomu 300 let trajajočega gospodstva Nizozemcev je Indonezija zavozila v politični in gospodarski kaos iz naslednjih razlogov:

Ko je mnogo Nizozemcev odšlo, je bilo malo Indonezijcev, ki bi mogli prevzeti izpraznjene položaje. Samo majhno število domačinov je bilo vzgojenih v zahodnem smislu. Indonezija je bila kakor vojska brez poveljnikov. Majhno število oseb je bilo na vrhu na oblasti. Vsa ostala množica je bila popolnoma pri tleh. Med njima ni bilo nikogar, ki bi mogel voditi brezštevilne upravne posle države.

Indonezijsko gospodarstvo je v deželi z neizmernim materialnim bogastvom začelo drseti navzdol takoj po proglasitvi nedvisnosti. To padanje se ni nikdar ustavilo. Kriza je sledila krizi, tako da je kriza postala vsakdanje opravilo vlade. Samo komunisti so imeli resnično disciplinirano, tesno povezano organizacijo, ki jo je z denarjem in drugimi sredstvi podpirala rdeča kitajska ambasada in sovjetski agenti. Med narodno zavednimi vrstami pa so se pojavljali oportunisti, ki so si hoteli čim hitreje priboriti važna in bogata mesta v vladi, za vsako ceno. Komunisti so to izrabili ter jih izvabili iz umerjenih strank na svojo stran, tako, da so kmalu postali popolnoma odvisni od komunistične podpore.

Dolgo odlašane parlamentarne volitve je vlada končno objavila za leta 1955 ter jih zavlekla do maja 1956. Komunisti so dobili nad 6 milijonov glasov, ogromno število za po večini nepismeno deželo, kakor je Indonezija. V parlamentu so dobili 39 od 257 sedežev. Druge stranke so se v strahu pred komunisti povezale v koalicijo ter so kom. stranko na ta način držale izven vlade. Toda predsednik Sukarno se je podal na obiske v Moskvo in Peking, odkoder se je vrnil z močnimi vtisi. Ni znal več najti poti iz težkih gospodarskih in političnih razmer, kakor z diktaturo. Objavil je tkzv. "nov koncept", t. j. vlado brez opozicije, ki naj bi slonela na "Gotong-Rojong", se pravi na "nesebičnem sodelovanju" prebivalstva. Ker so komunisti dobili toliko glasov, je zahteval, da so prišli tudi v vlado.

Sukarno je postavil posvetovalni odbor 45 članov, kateremu sta vlada in parlament morala predati svojo oblast. Sukarno je zavladal kot predsedniški diktator s podporo dela vojske, ki jo vodi protikomunistični šef štaba gral. Abdul Harris Nasution, komunistov in nacionalistične stranke. Tej svoji novi vladi je Sukarno dal ime "vodena demokracija". Za cilj si je postavila ureditev težke gospodarske in politične krize države, toda je postajala v marsičem slična rdeči vladi v Pekingu.

Aidit, 34 letni moskovski agent, se je visoko povzpel. Toda izgleda, da on in njegovi pristaši čakajo na signal iz Moskve, kdaj naj udarijo za oblast. Zahteve Indonezije po priključitvi Nove Gvineje so bile zaradi takega notranjega položaja samo krinka, s katero je Sukarno hotel zakriti pred svetom in pred lastnim prebivalstvom nevarnost, ki grozi državi.

EL PRESIDENTE VISITO EL "JEANNE D'ARC"

Durante su visita a la Argentina de las naves de guerra francesas el presidente provisional general Aramburu visitó en el puerto de Buenos Aires el crucero escuela "Jeanne D'Arc", que realiza su vigesimo crucero de instrucción por el Oceano Altántico.

El primer magistrado llego acompañado por el ministro de marina, y por su edecán de servicio. Al llegar a cubierta, la banda de a bordo ejecutó los primeros compases del Himno Nacional, y la guardia de honor presentó armas.

Instantes después de recibir el saludo del capitán de navio Dartigues se trasladó a popa, donde dió la mano a los oficiales de la plana mayor y revistó a los oficiales alumnos.

Posteriormente, el general Aramburu pasó a a cámara del comandante donde fué servido un almuerzo en su honor; terminado el cual el primer magistrado se retiró, rindiéndosele los mismos honores que a su llegada.

PREDSEDNIK NA OBISKU NA FRANCOSKI KRIŽARKI "JEANNE D'ARC"

Med obiskom francoskih vojnih ladij Argentini, je predsednik general Aramburu obiskal v buenosaireškem pristanišču šolsko križarko "Jeanne D'Arc" ki je tokrat na dvajsetem študijskem križarjenju po Atlantskem Oceanu.

General Aramburu je prišel v spremstvu ministra za mornarico in dežurnega pribočnika. Ko je stopal po stopnicah na palubo, je godba na križarki igrala argentinsko državno himno, častna četa mu je pa izkazala časti z orožjem.

V imenu ladijske posadke je predsednika pozdravil kapitan ladje Dartigues. V njegovem spremstvu ter v spremstvu francoskih diplomatskih predstavnikov v Argentini je general Aramburu odšel na sprednji del ladje, kjer je bil zbran častniški zbor. Predsednik se je s častniki rokoval, nato je pa pregledal četo kadetov francoske pomorske akademije.

Kapitan ladje je nato predsednika Aramburuja pogostil s slavnostnim kosilom. Ko je general Aramburu zapuščal francosko križarko, mu je posadka izkazala enake časti, kakor ob prihodu.

Zahvala in prošnja

Ko zaključujemo zadnjo številko Svobodne Slovenije v letu 1957 je z njo zaključena tudi desetletna doba njenega izhajanja v Argentini.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem sodelavcem, dopisnikom, naročnikom, dobrotnikom in prijateljem v Argentini in po vsem svetu, kamor sega glas Svobodne Slovenije. Zahvaljujemo se jim za dosedanje sodelovanje. Prosimo jih, da nam ostanejo zvesti in da nam pridobivajo novih sodelavcev in naročnikov.

SVOBODNA SLOVENIJA

DESETLETNICA SVOBODNE SLOVENIJE V RADIO EXCELSIOR

V nedeljo 15. decembra dopoldne ob tri četrt na deseto uro je bila v Radio Excelsior zopet slovenska ura v okviru Sentimientos y voz del mundo. Začetni del je bil to pot posvečen desetletnici izhajanja Svobodne Slovenije v Argentini. Novinar Roberto Torral je predstavil Svobodno Slovenijo argentinskim poslušalcem in poudaril, da se njeno življenje deli v dve dobi: Prva je ona, ko je med drugo svetovno vojno v Sloveniji, ki je bila pred vojno tako bogata na svobodnem tisku, izhajala tajno, ker so okupatorji ves svobodni tisk zatrli. Preganjana od okupatorjev in komunistov je širila svobodno slovensko besedo in razkrinkavala komunistične laži. Nato je Roberto Torral podal besedo g. Milošu Staretu, ki je — tudi v kasteljanščini — opisal drugo dobo, t. j. deset let izhajanja Svobodne Slovenije v Argentini. Poudaril je njen pomen za slovenske izseljence, zlasti še zaradi tega, ker je v domovini od komunistov zatrt ves svobodni tisk in je Svobodna Slovenija eden redkih časopisov v svetu, ki more svobodno pisati v slovenskem jeziku.

V drugem delu sporeda sta bili predvajani dve pesmi v odlični izvedbi Slovenskega pevskega zbora Gallus pod vodstvom g. dr. Julija Savellija: Na bregovih Zile in v Gorenjsko oziram se skalnato stran. Obe pesmi sta bili predvajani na izrecno željo argentinskih poslušalcev, katerim sta prav ti pesmi posebno pri srcu.

PREGLED TREH LET

Svobodna Slovenija z zanimanjem neprestano spremlja življenje Slovencev na rodni grudi, bodisi v Sloveniji, na Koroškem ali Primorskem, kakor tudi vseh tistih, ki žive razkropljeni po širnem svetu. Zvesti temu ponatiskujemo članek, ki ga je objavila tržaška Demokracija pod gornjim naslovom. V njem so razmere in razočaranja, ki so jih doživeli Slovenci v Primorju v zadnjih treh letih popisana takole:

★

26. oktobra 1954 je zopet zaplapolala italijanska trobojnica kot simbol Italije na tržaškem Velikem trgu. Na podlagi londonskega sporazuma od 5. oktobra onega leta sta si Italija in Jugoslavija razdelili upravo Svobodnega tržaškega ozemlja, tako da je v glavnem prišla cona A pod italijansko in cona B pod jugoslovansko civilno upravo.

Londonski sporazum je spremljal poseben statut, s katerim sta Italija in Jugoslavija prevzeli nasproti drugorodnim manjšinam svečane obveze. Med temi obvezami so bile pomembne in dalekosežne demokratične določbe:

prepoved, pod kaznijo, vsakega hujskanja in vzpodbujanja k narodnostni in rasni mržnji ter sovraštvu;

popolna enakopravnost narodnostnih manjšin z ostalimi državljani na vseh področjih javnega in zasebnega življenja;

jamstvo države za ohranitev narodnostnega značaja jugoslovanske etnične skupine v coni A in italijanske etnične skupine v coni B; s tem sta se državi obvezali, da manjšin ne bosta raznarodovali;

zajamčena enakopravnost pri sprejemanju v javne službe;

svoboden gospodarski razvoj s pravico do prispevkov iz javnih fondov;

vrnitev slovenskih kulturnih (narodnih) domov;

pravica do svobodne uporabe materinega jezika v osebnih in uradnih odnosih, z upravnimi in sodnijskimi oblastmi ter pravica, da se prošnje rešujejo v jeziku prosilca;

napisi na javnih poslopjih, ulicah in krajih tudi v jeziku etnične manjšine, če je v onem delu Trsta odnosno v dotični občini vsaj 25 odstotkov prebivalstva, ki pripada narodnostni manjšini;

prepoved spreminjanja delokroga upravnih področij (občin) z namenom, da se oškoduje narodnostna sestava dotičnega področja.

Tako naj bi bil londonski sporazum s posebnim statutom mejnik med preteklostjo in bodočnostjo v razmerju obeh tu živečih narodnosti. Bil naj bi začetek nove dobe mirnega sožija, razumevanja in medsebojnega spoštovanja med Italijani in Slovenci odnosno Hrvati in Srbi. Omogočil naj bi lojalno sodelovanje med vsemi narodnostmi, ki so od pamtiveka delili dobro in zlo na tej obmejni zemlji, kjer se stikata latinski in slovanski svet. In prav spravljivi duh londonskih dogovorov — ki so s svojimi tajnimi klavzulami najtežje prizadeli prav demokratične Slovence Tržaškega ozemlja — je imel biti porok za trajen mir med Italijani in Jugoslovani.

Od tega časa so minula tri leta. Ali je bilo vse to izpolnjeno? Izvzemši zidanje enega kulturnega doma (pod kontrolo ene same stranke) in izvzemši kar smo že pred letom 1954 imeli in uživali, nam ni londonski sporazum prinesel nobene nove pravice. Sporazum sploh še ni bil uradno objavljen; mešana komisija, ki naj bi skrbela za točno izvajanje sporazuma, se je šele letos prvič sestala.

Na strani velikega števila naših sosedov italijanskega jezika je doletel sporazum na oster odpor. Med njimi je še dosti prenapetih duhov, ki z anahronističnimi predsodki preteklosti odrekajo Slovencem pravice, ki nam gredo ne le po londonskem sporazumu, ampak tudi po vseh demokratskih načelih in po sami ustavi italijanske republike. Ti krogi so doslej zavirali uresničenje sporazuma celo v stvareh, v katerih je v samem Rimu prevladalo spravljivejše mnenje.

Vkljub temu smo še vedno prepričani, da bo v demokratični Italiji končno le zmagalo mnenje onih razgledanih, širokogrudnih, pravih demokratov, ki vidijo veličino in bodočnost države v pravičnosti do njenih obmejnih narodnostnih manjšin v duhu londonskega sporazuma in evropske skupnosti.

Tudi na gospodarskem področju smo Tržačani v teh treh letih doživeli marsikatero razočaranje. Mnoge obljube niso bile uresničene, in marsikatero pričakovanje Tržačanov, med katerimi zavzema prvo vrsto carine prosta cona, je ostalo samo želja. Izreden gospodarsko-geografski položaj Trsta zahteva uresničitev proste cone, ki bo Trst in Tržačane kot sredotežna in ne sredobežna sila še bolj prikleni'a na državno skupnost. To prepričanje mora končno prodreti tudi v rimskih vladnih krogih in pri zelenih mizah velike finance in industrije, kajti le s prosto cono in zadostno trgovinsko mornarico bo Trst lahko konkuriral severnim pristaniščem, pa tudi Reki in pritegmil v svoje pristanišče srednjeevropski trgovinski promet.

IZ TEDNA V TEDEN

Na otoku Cipru, ki si ga lastita Grčija in Turčija, so znova izbruhnili nemiri, ki jih je sprožila EOKA, proti britanskim oblastem. Prišlo je do spopadov med Grki in Turki ter med Grki in Angleži. Nemiri so se začeli v trenutku, ko je zadeva Cipra prišla na vrsto v debatah glavne skupščine ZN. Skupščina je pustila to vprašanje nerešeno.

V Angliji so atomski znanstveniki odkrili nov vir energije, ko se jim je delno posrečilo izvesti **kontrolirano eksplozijo hidrogenskega naboja.** Iznajdbi pripisujejo velikansko važnost, ker za te vrste pogonske sile ne bo treba uporabljati urana, ki se nahaja v majhnih količinah na zemlji in čigar očiščevalni proces je dolg in drag.

V USA so objavili, da bodo kmalu pognali v vsemirje **500 kg težak umetni satelit.** Napovedana izstrelitev rakete **Atlas** se jim je pred dnevi posrečila. Sovjetski znanstveniki pa trdijo, da bodo oni prvi pognali raketo na Luno ali okoli nje. V prihodnjem letu nameravajo sovjeti, kakor poroča Tass, spustiti v vsemirje 125 sputnikov.

Francija z mrzlično naglico izdeluje svojo prvo atomsko bombo, tako da bo kot enakovredna članica mogla stopiti v "atomski klub", ki ga sedaj sestavljajo USA, Anglija in ZSSR.

V soboto, 14. t. m., se je končalo letošnje jesensko zasedanje glavne skupščine ZN. Ostala je nerešena vrsta problemov, med njimi najvažnejša: vprašanje madžarskih upornikov, ki jih sedaj rdeči madžarski režim sodi enega za drugim in problem razorožitve. Skupščina je imela v treh mesecih zasedanja 13 sej. USA je objavila, da bo, če bodo prilike zrele, zahtevala sklicanje posebne seje skupščine ZN gleda Madžarske.

BRALI SMO...

BESEDA SLOVENSKIM IZSELJENCEM

V Parizu so imeli tamošnji Slovenci avgusta meseca kulturni večer. Na njem je govoril slovenski pesnik in pisatelj Stanko Janežič. V govoru je naglašal dve vrednoti, ki jih morajo slovenski izseljenci v svojem emigrantskem življenju nadvse čuvati: vero in slovenstvo.

Poročilo o tem večeru in Janežičevem govoru je objavila "Naša luč". Po njej povzemamo naslednje glavne misli iz Janežičevega govora:

"Najbolj varno bomo ohranili zaklad vere, če bomo ostali zvesti drugi veliki vrednoti: slovenstvu...

Kdor zataji eno, more kaj lahko zatajiti tudi drugo. Skušajva, da bi človek zavrgel svoj majhen rod in se pridružil velikemu narodu in se z njim v eno zlil, čestokrat v tujini ni majhna. Slovenci smo raztreseni po vsem svetu. Če jih poldrug milijon živi v Jugoslaviji, nas je v zamejstvu krog pol milijona in tako tvorimo eno četrtino celotnega slovenskega naroda. Katastrofa bi bila za narod, če bi vsi, ki smo na tujem, zavrgli dom, umorili v sebi narodno zavest in se slovenstvu za vselej odrekli. To bi bil greh proti Bogu, po volji katerega smo, kar smo. To bi bil greh proti narodu, ki bi mu s tem zadali smrtonosno rano. To bi bil greh proti nam samim, proti naši lastni naravi.

Da se to ne zgodi, moramo venomer skrbeti za rast narodne zavesti v sebi in v celotnem občestvu naših izseljencev.

Kaka so sredstva za to? Vsaj nekaj predlogov in prošnjih velelnikov bi vsem in vsakomur rad položil na srce:

1. Ljubi svoj jezik. Moli, beri, piši v slovenščini. Takoj ko zmoreš, naroči slovenske časopise in knjige, ki jih v zamejstvu ni malo. Ko si ustaljen, si skušaj ustvariti majhno knjižnico zase in še posebno za družino, če jo imaš.

2. Takoj ko imaš možnost, postani član kake verske in prosvetne slovenske organizacije in v njej z veseljem deluj. Prinesla bo tebi in skupnosti mnogo koristi.

3. Nikjer in nikdar se ne sramuj, da si Slovenec. Manj strahu in več ponosa potrebuje naš narodni značaj.

4. Posebno z narodno pesmijo boš mogel tujcem v veliki meri približati našo narodno dušo. Zato rad poj! A tudi tu bodi izbirčen in v pesmi ne kvantaj! Dosti lepih, pristnih pesmi imamo na izbiro.

5. Bodi vedno in vsepovsod pošten. Iz sebe kleši značaj. S tem se boriš za naš narodni ugled. Mnogokje bodo ves slovenski narod po tebi sodili.

6. Bodi skrben, gospodarstven. Ne zapravljaj in ne pijančuj! Z varčnostjo si boš lahko pripravil prijeten dom.

7. Dobro uporabi čas! Uči se tujih jezikov! Vse bolj širi svojo izobrazbo!

8. Ostani moralno zdrav! Ne prodajaj samega sebe in svojih sil, ne za užitek ne za denar. Izogibaj se pokvarjene družbe, beznic, neprimernega čtiva, v strast vabečih filmov in predstav. Vodilo naj ti bo star rek: Zdrav duh v zdravem telesu. In gospoduje naj vselej duh, ne meso.

9. Moli za naš slovenski narod, da bi kot celota rastel v kreposti in milosti in da bi bil kaj kmalu združen v zedinjeni in svobodni domovini.

*

Samo nekaj drobnih misli sem vrgel pred vas. Rad bi, da bi drug drugega podpirali pri duhovni in kulturni rasti. Rad bi, da bi vsak posameznik in vsi skupaj v zamejstvu bili zdravo, sočno, mogočno drevo, ki bo tako trdo preizkušani domovini moglo nekoč dajati stoteren sad. Bog naj nam pri tem prizadevanja daje svoj blagoslov."

ARGENTINA

Predsednik republike general Aramburu bo v prvi polovici meseca januarja obiskal mesta Mar del Plata, Bahia Blanca v provinci Buenos Aires in San Rafael v provinci Mendoza.

V Argentini so slovesno proslavljali 50 letnico odkritja petrolejskih vrelcev v Comodoro Rivadavia. Glavne slavnosti so bile v Buenos Airesu. Na pokopališču Recoleta so odkrili mavzolej generalu Mosconiju, prvemu upravniku Državne petrolejske družbe in vnetenu zagovorniku ideje, da naj država sama črpa petrolej. Na pokopališču Chacarita so pa odkrili spominsko ploščo na grobu Humberta Beghina, ki je bil pred 50 leti član ekspedicije, ki je v Comodoro Rivadavia odkrila petrolej. V Buenos Airesu je predsednik republike general Aramburu je odprl spominsko razstavo "Zlati jubilej Državne petrolejske družbe". Spominske slavnosti v Comodoro Rivadavia se je pa udeležil podpredsednik republike kontraadmiral Rojas ter je na njej tudi govoril.

Argentinska Poštna hranilnica ima hranilnih vlog za nad pet milijard pesov.

Ljudska konservativna demokratska stranka je za svojega predsedniškega kandidata za februarske volitve določila dr. Vincenta Solano Lima. Ljudska radikalna stranka pa je v nedeljo izvolila za svojega kandidata Dr. Ricarda Balbina.

Krščanski demokrati so imeli v petek dne 20. t. m. veliko ljudsko zborovanje na Trgu ustave. Na zborovanju so potrdili kot kandidata za predsednika republike dr. Łuko Ayarragaraya, za podpredsednika pa dr. Suelda. Oba sta na zborovanju tudi govorila.

Predstavniki nekaterih gremijev, v katerih so v vodstvu simpatizerji prejšnjega režima, so imeli pred dnevi zborovanje v veliki dvorani Luna parka. Zborovanje je imelo vse karakteristike zborovanj pod prejšnjimi režimi. Glavni govornik je predlagal naj bi zborovalci slekli suknjiče in prisostvovali zborovanju v srajcah (descamisados-brezrajščniki) in bruhal napade na "oligarhijo", ki da davi delovno ljudstvo. Poveličeval je tudi nosilce prejšnjega režima, zlasti Perona samega. Ker je pa v Argentini sedaj v veljavi zakon, po katerem je poveličevanje tiranije prepovedano, je v dvorano vstopila policija ter zborovanje razpustila. Ker so se zborovalci upirali, je policija uporabila bombe s solzivim plinom, 26 najhujših izgrednikov so pa odvedli na policijo, zaradi zaslišanja, nato so jih pa izpustili.

Vlada je postavila komisarje v sindikatu kovinarjev, delavcev mesne industrije, tekstilcev, ter uslužbenstva sanitetnih ustanov. Odbori teh sindikatov so članstvo skušali izrabljati za svoje politične svrhe. t. j. da bi širili propagando za prejšnji režim, delali pa proti sedanjemu.

Na svojem potovanju na obisk v Bolivijo se je general Aramburu ustavil v Salti.

Nedeljski listi v Buenos Airesu so v svojih uvodnikih ostro obsodili način izvedbe venezuelskega plebiscita ter zagovarjali potrebo po obnovi demokratskega življenja in režima v tej južnoameriški republiki.

NAROČAJTE IN ŠIRITE SVOBODNO SLOVENIJO

ZAČETEK KONCA

MILOVAN DJILAS — NOVI RAZRED

Nedolgo tega je izšel v Argentini v založbi Editorial Sudamericana prevod Djilasove knjige Novi razred. Prva izdaja je zaradi izredne aktualnosti bila razprodana v nekaj dneh. Zato je nato izšla druga izdaja.

Knjiga predstavlja "izpoved revolucionarja", kakor se Djilas sam predstavi bralcu ter je ena redkih dokumentov izpod peresa pravega komunista, ki je ugotovil podlost rdeče kuge, katero je sam krvavo pomagal širiti, pa jo sedaj razkrinkava z dejstvi, jo minira od znotraj, ker jo pozna iz lastnih izkušenj.

Kratek opis okoliščin te knjige in njene vsebine podajamo našim bralcem v naslednjih odstavkih.

Upor na Madžarskem "pomeni začetek konca komunizma", ker "je zanetil ogenj, ki bo prej ali slej požrl tudi druge komunistične države."

Nekaj dni potem, ko je članek, ki je vseboval te besede, izšel v newyorškem liberalnem tedniku The New Leader, so njegovega avtorja, Milovana Djilasa, bivšeg podpredsednika rdeče Jugoslavije in prijatelja maršala Tita ter enega najbolj zagonetnih figur svetovnega komunizma, aretirali. Ko so odvedli 19. novembra 1956 Djilasa v zapor, je tajna policija prebrskala sleherni kotiček njegovega stanovanja v Beogradu ter pograbila sleherni košček popisanega papirja. Toda prišla je prepozno. Zadnji del eksplozivne knjige, ki jo je njihov ujetnik pisal nad dve leti, je bila že na poti v USA. Pretihotapljena je bila knjiga v inozemstvo, kakor je trdil ameriški založnik, "prav izpred nosa policistov, ki so Djilasa prišli aretirat."

Če je bil Titov namen onemogočiti govoriti Djilasu, ki je bil njegov najbližji in najpriljubljenejši sodelavec, mu je to spodletelo. Djilas danes sedi v samici v Sremski Mitrovici, 80 km od Beograda. Toda njegov glas se širi po vsem svetu z njegovo izredno zanimivo knjigo "Novi razred".

Natisk angleške izdaje je povzročila v svetu senzacijo. New York Times je označil knjigo kot "najglobljo analizo modernega komunizma", analizo, ki je odkrila bistvo komunistične tiranije in prevare." V "Lifu" je britanski strokovnjak za sovjetska vprašanja Edward Crankshaw imenoval knjigo "verjetno najučinkovitejši protikomunistični dokument, ki je sploh kdaj bil napisan" in smatra, da "bo njegov učinek prav tako velik kakor je bila protikomunistična borba na Madžarskem." Literatni kritik Harvey Breit je označil knjigo kot "bombo" in John C. Campbell, direktor političnih ved zunanjepolitičnega sveta v USA kot "knjigo, ki more zamajati komunistični svet."

Vsebino knjige neprestano prenašajo države za železno zaveso Glas Amerike, Radio Osvoboditev, Radio Svobodna Evropa in druge svobodne radijske postaje.

Djilas je ameriškemu založniku poslal jasno naročilo: Objavite jo čim hitreje morete, ne glede na to, kaj se bo zgodilo z menoj." Danes ne more nobena stvar uničiti učinka, ki ga je ta knjiga povročila v svetu na obeh straneh železne zavese. Zato Tito pusti živeti Djilasa, ker ve, da bi ga nadaljna kazen napravila mučenika v očeh zapadnega sveta in še povečala Djilasov ugled in pomen njegove knjige.

Že 17 let star je Djilas vstopil v KP. Večkrat je bil zaradi konspirativnega komunističnega delovanja zaprt s Titom. V začetku druge svetovne vojne je bil izpuščen iz zaporov. Med vojno je odšel v hribe ter je bilo znano, da "si ni dal obrisati kri nasprotnikov z bajoneta, do konca vojne." Ob koncu vojne se je znašel v četvorici Tito, Kardelj, Rankovič, Djilas, ki je vladala nad partijo in jugoslovansko vlado ter so ga na splošno smatrali za Titovega naslednika. Kot šef propagande in tiska je bil dejanski diktator mišljenja Jugoslovanov.

Ker je nemirnega značaja, je kmalu začel razmišljati o komunizmu, katega član je bil, in ga kritizirati. V začetku je začel javno dvomiti v pravilnost sovjetske diktature in stalinističnega terorja. Bil je glavni napadalec ZSSR leta 1948. ko je Moskva prekinila stike z Jugoslavijo. Djilasu je bila poverjena naloga propagandno uničiti sovjetski tip komunizma v Jugoslaviji. Tega posla se je lotil z velikim navdušenjem. Toda na veliko presenečenje svojih sodelovalcev je Djilas kmalu postal kritik tudi jugoslovanske gospodarske in politične korupcije.

Tito se je dolgo upiral odslovitvi Djilasa, toda januarja 1954 je Djilas napisal izredno hudo satiro na krutost vladajočih krogov v Beogradu, kar je Tita prisililo, da mu je odvzel položaj in mu prepovedal pisati. Nekaj mesecev zatem je bil izključen iz KP. Ker doma ni mogel pisati, je spravljal svoje članke v inozemsko časopisje. Leta 1955 je bil aretiran in obsojen na 18 mesecev pogojnega zapora. Kmalu po preteku te kazni je bil po izbruhu madžarske revolucije znova aretiran in obsojen na triletno ječo.

V svoji znameniti knjigi "Novi razred" odklanja komunizem. Komunistična korupcija in strahote, trdi Djilas, niso niti slučajne ali ozdravljive, pač pa so bistvene za naravo komunizma; najsi bo v ZSSR ali na Kitajskem ali v Jugoslaviji, bodisi pod Stalinom, ali Hruščevom, ali Titom, komunistični sistem vodi v despotizem.

Komunizem je po 40 letih obstoja mnogo izgubil na svoji romantičnosti. Stalinovi nasledniki so bili prisiljeni opustiti nekatere zločine, ki so bili karakteristični za Stalinovo dobo — 25 od 40 let komunizma v ZSSR. Tudi najbolji zagrizeni člani komunizma ne morejo zanikati, da so idealizem zamenjali z brutalno silo.

PONOS SLOVENSKIH IZSELJENCEV

Ko se nedavno odšli prvi izvodi dotiskanega Zbornika Koledarja Svobodne Slovenije 1958 v svet — kot 20 raznih držav na vseh kontinentih, kakor po navadi odhajajo vsako leto — jih je spremljala zavest: deseti Zbornik Koledar je izšel na tujih, a svobodnih tleh, kar je povedano v Uvodni besedi Zbornika takole:

"Četudi odtrgani od narodnega drevesa, so slovenski protikomunistični izseljenci imeli v sebi toliko življenjske sile, da niso usahnili in postali suha veja v tuji zemlji. Nasprotno! Narodna zavest živi, kulturno delo je bogato, življenje dobro." Tej zavesti se bo pridruževala druga, kateri je akad. slikar in kipar France Gorše najlepše dal življenje s podobo na naslovni strani: prikazuje namreč kralja Matjaža, pa ne takšnega, kakor ga poznamo iz pravljic, spečega za mizo, okrog katere se ovija njegova brada. Upodobil je kralja Matjaža, čuvarja narodnih svetinj, tistih svetinj, katerih ohranitev je bila Svobodni Sloveniji ves čas njenega obstoja v tujini vodilna postavka. O njej je v Uvodni besedi povedano tole: "Ta vez (Zbornik Koledar namreč) naj bi **združevala** slovenske izseljence iz raznih dežel, kjer so se v begu pred komunističnimi zverstvi v iskanju zavetja in svobode naselili; **spremljala** naj bi njih življenje in delo ob novi življenjskih pogojih in v bistveno spremenjenih okolnostih; **posredovala** naj bi jim dela oblikovalcev slovenske besede in pesmi; **beležila** naj bi uspehe slovenskih umetnikov, znanstvenikov in kulturnih delavcev v svetu in pomemebne dogodke v izseljenstvu."

V gornjih besedah je zajeta vsebina in je podano delo Zbornika Koledarja Svobodne Slovenije, čigar 2500 strani v minulih desetih letih predstavlja najzgovornejši dokaz žilavosti tiste svobodne slovenske besede, ki ji je spričo razmer v domovini bilo dano ohranjati čisto slovensko misel za bodočnost. In če je v prejšnjih letnikih bilo morda več poudarka na naši neposredni preteklosti; če se je uredništvu in stalnemu krogu sodelavcev zdelo umestno, da so to ali ono poglavje podrobneje zapisali, kar se je temu ali onemu zdelo na prvi hip preobširno, če je končno pri marsikateri snovi, objavljeni v prejšnjih devetih Zbornikih, bilo merilo dejstvo, da je Svobodna Slovenija edini vir za bodočnost, potem je razlika letošnjega Zbornika od prejšnjih v tem, da ne sega toliko v preteklost kakor v sedanjost in da se ukvarja s perečimi problemi, ki tarejo tako našo domovino kakor nas same, naš položaj v svetu in naše delo v njem.

* * *

Zbornik Koledar 1958 obsega naslednja posamezna poglavja, katerih vsako samo zase predstavlja knjigo: 1) koledarski del; 2) dokumente in razprave; 3) našo besedo in pesem in 4) izseljenski letopis.

Izvirnost pri opremi zaglavij posameznih mesecev v letu je pri Zborniku že znana in brez vsakega pretiravanja lahko mirno zapišemo, da letošnja oprema prekaša vse dosedanje: ob slehernem mestu je podana slika enega izmed številnih del, ki jih je v svojem plodovitem življenju izvršil pok. arhitekt Jože Plečnik. S to gesto se je ves svobodni slovenski rod na tujem oddolžil velikemu Slovencu, ga počastil, kot ga niti v domovini niso, ker ni bil režimski, da bi ga preko mere slavili, in ohranil njegovo podobo v Slovencih živo z dvanajstimi posnetki njegovih najznačilnejših del. Takšna zaglavja so v ponos vse slovenske emigracije, ki zna resnično ceniti resnične velikane, so pa tudi udarec v obraz vsemu partijskemu aparatu v domovini, ki ni dovolil sprostitve narodu, sprem jajočemu pokojnega Plečnika na njegovi zadnji poti.

Tradicija je že, da v ZK podasta spremno besedo v novo leto predsednik Narodnega odbora dr. **Miha Krek** in ljubljanski škof dr. **Gregorij Rožman**. Dr. Krek je pod naslovom Prva osnovna, najnujnejša dolžnost zavzel jasno stališče slovenske emigracije pred zuranjim svetom in pred lastno odgovornostjo spričo hrvatske in srbske in spričo titovstva v domovini. S čankom je dr. Krek dokazal format politika-diplomata, ki je danes poklican reševati in braniti slovenstvo pred velikim svetom. Dr. Rožman pa je iz razgovorov z begunci iz Jugoslavije, in še posebej iz Slovenije, katere je srečal na svoji poti po Evropi, obsodil komunistični režim doma, zaradi katerega bežeča mladina izjavlja: "Za nas ni bodočnosti v domovini." Obsodil režim, ko je zapisal: "V svobodi more človek razviti vse svoje sile, izrabiti svoje sposobnosti in doseči višjo raven. Te možnosti v zasužnjeni domovini vsaj v tej širini ni. Tudi ta razlika med "begunci" v tujini in med rojaki v "svobodni" socialistični domovini obtožuje komunistični režim."

RAZPRAVE IN DOKUMENTI

V Razpravah in dokumentih sodelujejo letos naslednji:

Dr. Viktor Antolin, mladi znanstvenik in kulturni delavec, ki s svojim prvescem v Zborniku Progresivni katoličani načenja enega najbolj kritičnih problemov v katoliških vrstah. Antolinova prednost je v tem, da kljub težavni tvarini in zapletenim problemom vendarle zna pisati tako, da je njegova beseda vsakomur razumljiva. In kakor je Antolin prikazal Slovencem vesoljni katoliški problem, tako je drug znanstvenik **dr. Milan Komar** z razpravo Država je v nas samih podal temeljito lekcijo o osnovnih pojmih resničnega smisla za državnost in samostojno državo. Dr. Komarjeve besede so tako izklesane in tako trdno postavljene ,da jih ne bo mogoče spodmikati. Iz obeh razprav, dr Antolinove in dr. Komarjeve pa veje vesela ugotovitev: pri vsem strokovnem delu izven slovenskega okolja mladi slovenski izobraženci čutijo še globlje s svojim narodom, kakor bi morda v normalnih razmerah. To pa je velika prednost za bodočnost.

Z letošnjem pregledom delavnosti krščanskih demokratskih strank begunskih narodov, zlasti pa še predstavnikov SLS na svetovnih prizoriščih, je **Pavle Rant** zajel v obširnejši obliki ne samo golo reportažo posameznih zborovanj ali sej, ampak predvsem programsko-ideološko plat krščanske demokracije. Vsakoletni pregledi delavnosti krščanskih demokratskih ekip vsega sveta so ne samo edini sistematično ohranjeni zapisi med vsemi narodi-izseljenci, ampak tudi med tistimi, katerih krščanske demokratske stranke deluje o v svobodi. Podatki, zbrani v teh pregledih, so morda danes za marsikaterega nepomembni, imajo pa svojo vrednost na dolgo roko, ko bodo edini vir delavnosti največje slovenske politične stranke v času begunstva in izseljensta.

Naši domovini sta letos posvečeni dve daljši razpravi: Delavska samouprava v Jugoslaviji je naslov prvi, ki koreniti obračunava z neplodnimi novotarijami KPJ in KPS na področju reševanja delavskih problemov, obenem pa tudi prikazuje v vsej gorjoti prav tiste bistveve zablode partijske politike, ki so vodile in še vodijo do ustvarjanja "novega razreda". In preden bi kdo bral Djilasa, bi mu zelo koristilo, da stvari, ki jih Djilas v svoji knjigi ne omenja, poišče prav v vrstah priznanega strokovnjaka I.A., ki je avtor razprave v Zborniku.

Če so izsledki z delavskega sektorja pretresljivi, potem je obsodba kmetijske politike v LR Sloveniji, kakor jo je podal drug strokovnjak **J.A.** po naslovom Kmetijstvo v LR Sloveniji v letih 1945-1955, porazna. Iz besed, citatov in številk bomo šele prav razumeli, v kakšno brezupno stanje so našega kmeta, ki je bil steber slovenskega gospodarstva, pripeljali komunistični teoretiki. Oba članka bosta s pridom služila ne samo slehernemu bralcu, pač pa še posebej in predvsem vsem inteligentom, med njimi pa našim študentom na tujih univerzah, ki bodo tako iz najboljših virov mogli postreči tujcem s točnimi podatki o popolnem polomu komunistične politike v naši domovini. In k vsaki strani v Djilasovi knjigi, kjer se je on izognil navedb z juž. področja, bodo lahko pristavili zglede, ki jih oba članka navajata.

Marijan Marolt je napisal besedo v slovo arhitektu Plečniku, hkrati pa ga prikazal kot umetnika-velikana, Slovenca in katoličana. Njegova beseda o mojstru Plečniku je topla in nas popelje nazaj v tisti svetli mir, ki ga je mojster na zemlji znal doseči s svojimi ustvaritvami. **Tine Debeljak** je za dvajsetletnico napisal Besedo o Cankarjevi smrti in njegovem "marksizmu", s katero je ne samo osvetlil nekatere točke v dosedanjem gledanju na Cankarja, ampak se predvsem spustil v ideološko diskusijo s tistimi, ki so Cankarjevo ime izrabili za vse, česar bi veliki pisatelj nikoli ne dopustil, ako bi še živel. Dr. Debeljak je s temi vrstami dokazal, da je bil Cankar izrazito nasprotje vsega, kar mu je komunistično-boljševiška kulturna plast naprtila, in da je njegovo vključenje v vrste marksističnih borcev pravo kulturno nasilje.

Hudodelstva in sodobna mladina je naslov razpravi **dr. Ivana Ahčina**, ki je kot najbolj poklicani strokovnjak podal s svojim prispevkom ne samo zgodovinski prikaz hudodelstev v vseh časih, ampak predvsem poudaril napake sedanje družbe in nje napačno stališče do številnih pojavov in vzrokov, ki samo povečujejo hudodelstva. Njegove ugotovitve bodo predvsem za tiste, ki žive v velemestih, pojasnlo k marsikaterim dogodkom, ki jih ob dnevnem prebiranju časopisov utegnejo zaslediti.

Vrsto prispevkov tega poglavja zaključuje eta objava Pogodbe med Anglijo in Titom o vračanju beguncev, ki jo Zbornik objavlja iz arhivov M. K., ki je tudi napisal uvod, medtem ko je epilog k Pogodbi prispeval P.R., ter pričevanje **dr. Bogumila Vošnjaka** pod naslovom Jugoslovanski odbor v Londonu (1915-18) in Krfska deklaracija — 20. julija 1917.

Pogodba Tito-Steele, katere grozne posledice so bile našim beguncem pridržane prav zaradi uspešne aktivnosti rimskega Slovenskega socialnega odbora, je v letošnjem Zborniku prepričljiv dokaz, kako neč oveško je bilo spočetka gledanje na vse protikomunistične begunce. Kaže pa tudi sleherno pomanjkanje izgledov za uspešno rešitev v nevarnih problemih, ako v tistem kritičnem trenutku nista narod in njega zastopniki dovolj trdno med seboj povezani.

Takšne težave pridejo še bolj do izraza v dr. Vošnjakovem pričevanju iz časov delovanja Jugoslovanskega odbora v Londonu med I. svetovno vojno in podpisa Krfske deklaracije. Navedbe dr. Vošnjaka prikazujejo dni, ko se je kopica jugoslovansko usmerjenih politikov in diplomatov borila pred velikim svetom, da bi dotlej neznanim narodom na svetovni pozornici pridobili svobodno mesto pod svobodnim soncem. V tehno izbranih besedah je dr. Vošnjak prikazal enega najbolj kritičnih trenutkov zgodovine slovenstva in njegovo pričevanje postaja spričo aktualnosti sedanje borbe za svobodo še bolj pomembno.

NAŠA BESEDA IN PESEM

Naša beseda in pesem je v vsakem Zborniku prikaz pisateljsko-pesniške žetve, saj se v tem snopiču zberejo sleherno leto vsi tisti tvorci naše besede, ki ves čas življenja na tujem ustvarjajo. Letos so za Zbornik poslali svoje prispevke naslednji:

Vojko Arko, Argentina, ki nas s Severno stezo popelje v čudovito deželo barloških gora in jezer, katerim je Arko doslej prav gotovo izmed vseh narodnost posvetil največ lepih besedi.

Vinko Beličič, Trst, ki ob morju čuti utrip domovine in nje bolesti, hkrati pa na pragu velikega sveta mora gledati, kako slovenska kri odhaja na tuje.

Stanko Janežič, Rim, v zgodbi Sonce sije nad Parizom za ema težko življenje naših rojakov v mestu ob Seini.

Ivan Korošec, Argentina, z Neznanim junakom nada ju'e vrsto pretresljiv zgodb iz časov vračanja naših fannov in njih mučeniške smrti.

J. K., Argentina, s Fortunatom Mohorčičem podaja podobo slovenskega emigranta po prvi svetovni vojni, kateremu sreča tostran morja ni bila naklonjena. S Fortunatom je zapisano življenjska pot stotih in stotih naših rojakov, ki jih je tujina pogoltnila.

Božo Kramolc, Kanada, z letošnjim prispevkom Smeti sega nazaj v čase, ko je po Ljubljani rogovilila laška soldateska in so v zaporih trpeli mladi ljudje zaradi ljubezni do domovine. Osebna doživetja avtorjeva dajejo črtici najmočnejši poudarek in pestrost besede jakost doživetjem.

Marijan Marolt, Argentina, v duhu Ludvika Kavška, kakor je bralcem Zbornika že znan, objavlija veselo-tragično zgodbo Žena, dar božji; ker je zgodba iz časov begunstva v Italiji, bo predvsem za "italijanske" begunce še posebej privlačna.

Karel Mauser, USA, je mojster besede. Njegove Mačice v vazi in Meditacija so v letošnjem Zborniku tisto branje, ob katerem začutiš vso lepoto in dobroto.

Lojze Novak, Argentina, s Tomažem Špolarjem podaja močno in doživeto črtico, s katero je samo dokazal, da njegova pisateljska pot gre navzgor.

Zdravko Novak, USA, v krajšem prispevku Falot posnema tiste ure na tujem, ko mož pričakuje prihod žene in otrok iz domovine.

Tem desetim ustvarjalcem se pridružujejo še pesniki: **Marjan Jakopič, Mirko Kunčič, Vladimir Kos, Oroslav Ozarnik, France Papež** in **Slavko Srebrnič**, ki so vsi prispevali najboljše iz svojih pesniških košar.

IZSELJENSKI LETOPIS

Romal po zemlji sem... tuji je motto letošnjega Izseljenskega letopisa, katerega začne **Zdravko Novak** s prispevkom Knjižne založbe slovenske politične emigracije (ob desetletnici). 21 različnih založb in 13 samozaložnikov je svojevrstno spričevalo delavnosti sedanje emigracije. Tej dokumentarni zbirki podatkov je priključena Knjižna žetev slovenske politične emigracije v preteklem letu, s čemer Zdravko Novak nadaljuje pred leti započeto registriranje vseh publikacij med Slovenci na tujem.

Z duhovnikom-beguncem dr. Ferdinandom Kolednikom potuje po svetu tudi Jurij Kozjak, doslej najbolj prevajana slovenska povest, katere prevode in delo, ki ga je ob tem opravil dr. Kolednik, je v letošnjem Zborniku podal **dr. Tine Debeljak**. Fotoposnetki naslovnih strani glavnih izdaj v svetovnih jezikih samo povečujejo vrednost tega prispevka, ki je doslej najbolj izčrpen prikaz dr. Kolednikovega dela.

Za desetletnico priho da slovenskih študentov v Španiji, študiranja tamkaj, njih dela in uspehov so akademiki prispevali pregled življenja **Slovenskih visokošolcev v Španiji**. Tudi ta prispevek je zaključena celota in doslej najbolj zgoščena registracija najmanjše slovenske "prehodne" emigracije.

Za konec leta 1956 je **dr. Miha Krek** po devetih letih obiskal spet Evropo. Njegov daljši popis potovanja, kakor ga je objavila Svobodna Slovenija, je Zbornik ohranil v strnjeni obliki, priključil pa temu potovanju še pot dr. Kreka med svobodnimi Slovenci po Južni Ameriki: Braziliji in Argentini.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Vstaje v Zahodnji Nemčiji, v sovjetskih prisilnih taboriščih, na Poljskem in zlasti na Madžarskem, so pokazale, kako veliko in strahovito je ljudsko nezadovoljstvo. Vsi ti dogodki so znak krize za milijone komunistov, sopotnikov in simpatizerjev na obeh straneh železne zavese.

Djilas je mnenja, da teroristične čistke, prisilno delo, kontrola nad mišljenjem itd. neizogibno izhajajo iz komunistične ideologije. Komunizem, kadar zmaga, "mora ustvariti novi razred lastnikov in izkoriščevalcev, ki imajo posebne privilegije in gospodarske prednosti zaradi upravnega monopola, ki ga držijo v rokah." Osrednje zlo sistema je, trdi Djilas, to, da ima ena in ista skupina v svojih rokah "monopol nad imovino, ideologijo in vlado... Monopol, ki ga novi razred ustvari v imenu delavskega razreda nad vso družbo, je prvenstveno monopol nad delavskim razredom samim." In trdi dalje:

"To je razred, katerega oblast nad ljudmi je najpopolnejša, kar jih pozna zgodovina. Ko je dosegel industrializacijo, ne more novi razred storiti drugega, kakor pojačati svojo brutalno silo in ropati prebivalstvo. Preneha ustvarjati... Njegove metode kontrole so najnesramnejše v zgodovini. Ljudje se bodo čudili velikim podjetjem, ki so jih komunisti ustvarili in jih bo sram sredstev, ki so jih za to uporabili. Ko bo novi razred zapustil zgodovinsko pozornico — in to se mora zgoditi — bo manj žalovanja za njegov konec kakor ga je bilo za katerim koli drugim razredom."

Za osebno poštenost v komunizmu, pravi Djilas, ni prostora. Ljudje, "ki so dobesedno sprejeli ideje in propagando revolucije, naivno verujoč v njihovo uresničenje, so navadno likvidirani. V komunističnem sistemu je nesigurnost življenjska vsakdanjost za posameznika. Država mu daje možnost življenja, toda pod pogojem, da se ji podredi... Oblast in politika sta ideala tistih, ki si želijo živeti kot zajedalci na račun drugih. Zato brezvestne ambicije nujno naraščajo. Lov za kariero in vedno naraščajoča birokracija sta neozdravljivi bolezni komunizma... Svet je videl malo junakov, ki bi bili tako pripravljeni na žrtve in trpljenje, kakor so komunisti na predvečer in med revolucijo. Toda verjetno ni nikdar videl takih značajnih ruševin kakor so komunisti, ko si priborijo oblast."

Do teh sprememb pride, pravi Djilas, zaradi različnosti komunistične revolucije od prejšnjih revolucij. Prejšnje revolucije so nastale, ker je bil nov sistem že tu ter je bilo treba odpraviti ovire na njegovi poti. Francoska revolucija, pravi Djilas, je n. pr. odstranila podrtijo fevdalnih ustanov, ki so ovirale razmah industrijskega kapitalizma. Ko je bila njena naloga končana, so se revolucionarji umaknili ali pa so bili prisiljeni umakniti se.

"Slučaj pa je nasproten z novim razredom v komunističnem sistemu. Ni prišel na oblast dopolniti nov gospodarski red, pač pa postaviti svojega in s tem svojo oblast nad družbo." Tako pod komunizmom "še dolgo potem, ko je revolucija mimo, teroristične metode še trajajo." Zmagoviti revolucionarji imajo nešteto opravičil za pojačanje "revolucionarne pazljivosti" in "železne discipline".

Tako država postane bolj centralizirana in bolj brutalno avtokratska, kakor katera koli v zgodovini. Komunistični vladajoči razred se znajde v vojnem stanju z vsemi, ki jih ne upravlja in jih mora zato namerno uničiti ali zavojščiti.

Bolezni komunističnega gospodarstva ni mogoče ozdraviti brez enega zdravila, ki pa se ga oligarhija boji — svobode. Nerešljivi problem komunizma je "odsotnost svobode."

V poglavju o "tiraniji nad mišljenjem" Djilas trdi: "Komunizem je najbrutalnejša vrsta tiranije; vsaka tiranija se začenja in konča z njo. Zgodovina bo mnogo pozabila. Toda zasužnjevanje mišljenja zato, da branijo svoje lastne interese, bo komuniste pribilo na križ sramote."

O odnosih zasužnjenih narodov do komunizma Djilas pravi: "Komunistični režimi so v neprestani civilni vojni med vlado in narodom. Spontano in neorganizirano nezadovoljstvo ljudskih množic se niti ne zmanjša." Vodje komunizma nimajo druge izbire, kakor obnašati se v svojih lastnih državah kot tuji okupatorji. "Na vrhu je vse mirno, toda spodaj se zbirajo nove nevihte. Noben drug sistem ni povzročil tako globokega in dalekosežnega nezadovoljstva. Je to totalno nezadovoljstvo, v katerem se vse razlike mišljenja polagoma izgubijo, razen obupa in sovraštva. Spontano nezadovoljstvo milijonov z vsakdanjim življenjem je oblika odpora, ki ga komunisti ne morejo odpraviti."

Djilas je prepričan, da je komunizem obsojen na propad. "Junaška doba komunizma je preteklost, doba njegovih velikih vodij se je končala. Je na višku svojih moči in bogastva, toda brez novih idej. Nima ničesar več novega povedati ljudem. Proces moralnega razkroja je tu. Enotnost svetovnega komunističnega gibanja je neozdravljivo ranjena. Ni nobenih možnosti, da bi bila obnovljena."

Djilas zaključi svojo knjigo "Novi razred" z optimističnim poudarkom. Meni, da se komunizem že bori proti toku ostalega sveta ter je zato njegov konec neizbežen. "Svet bo šel v smeri, v kateri se giblje in mora iti — nasproti večji enotnosti, napredku in svobodi. Moč stvarnosti in sila življenja sta vedno bili kakor katera koli vrsta brutalne sile in bolj stvarni kakor katera koli teorija."

Moderni komunizem je bil rojen leta 1848 z objavo Marksovega in Engelsovega Komunističnega manifesta. V perspektivi zgodovine more objava Novega razreda. 109. pozneje, pomeniti manifest smrti komunizma — z Djilasovimi lastnimi besedami "začetek konca."

R. HANŽELIČ

SLOVENSKA VAS V KORDOBSKIH GORAH

Pred nekaj meseci sem prejel od uredništva Svobodne Slovenije pismo, naj opišem nastanek, graditev, ureditev in namen počitniške kolonije, ki jo v kordobskih gorah pripravljam za Slovence.

Spočetka sem pomišljal, češ, da bi tak članek mogel kdo vzeti kot trgovsko propagando. Pa sem se spomnil, kako so mi Slovenci, ki so prihajali sem, ponavljali, da ogromna večina naših ljudi ne ve za tako lepo možnost oddiha in da mnogi, ki bi si zaradi zdravja nujno morali vzeti oddih, ostajajo doma, ker ne vedo kam: treba da je zato Slovence obvestiti po naših časopisih.

1. **Nastanek kolonije.** Ko sem se zaradi zdravja moral iz Cordobe preseliti v gore, so prav kmalu začela prihajati pisma s prošnjo, naj tu omogočim Slovencem potrebne počitnice. Vedno več gostov je prihajalo: zadnje počitnice jih je prišlo že blizu 60 in to kljub razdalji 800 km. Naši ljudje tu najdejo takó zaželeni mir, lep, snažen kraj, zdrav gorski zrak brez moreče vročine ter možnost kopanja in lepih, samotnih izletov vsake vrste.

Mnogi gostje so izražali željo, da bi si Slovenci ustvarili tu svoj počitniški dom, češ da se človek v svoji hiši bolje počuti in se še laže odpočije. Premišljal sem. Na najljepšem kraju, v središču Doloresa, tik ob lepi zgodovinski kapeli in velikem našem zavodu je bila na prodaj cela kvadra z 9200 m2 in štirimi poslopji, kjer bi bilo prostora vsaj za 50 postelj. A spraševal sem se: kdo bo to plačal, kdo bo gradil, ker so poslopja v razsulu, brez stranišč, brez opreme, niti eno okno ni uporabno in ves prostor je visoko poraščen s trnjem. Nakup se mi je zdel prenevarno podjetje.

Vendar bi zelo rad pomagal Slovencem. Zato sem za dve leti najel sedemsobno udobno hišo s tremi galerijami, kjer je argentinski pisatelj Hugo Wast napisal nam že v domovini znano povest "Breskvin cvet"; zato se ta hiša še danes imenuje "Flor de durazno". Toda ko sem naše ljudi obvestil o najemu te hiše, so zopet prihajala pisma s prošnjom: mi bi radi imeli tam svojo hišo. Nekateri so obljubljali izdatno pomoč, drugi pa so kar svetovali: napravi čim prej pogodbo, da ne prevzame hiše kdo drugi. Vdal sem se; pogodba je izrecno povdarila, da se prepis (escritura) lahko napravi na katerokoli osebo ali skupino oseb.

Ekspresno sem to sporočil v Buenos Aires s prošnjo, naj se odloči čim prej kdo bo lastnik in kako se bo plačevalo. Začele so se hude težave. Razumljivo: mladinske organizacije so bile takrat v težavah zaradi nakupa športnih prostorov, v polnem teku je bila akcija za nakup slovenske centralne hiše v Buenos Airesu. In tako sem prejemal odgovor za odgovorom: ne moremo. Nakup so rešila slovenska dekleta s 30 tisoči pesov brezobrestnega posojila; še mnogo višjo vsoto pa sem si tu sposodil pri dobrih ljudeh.

2. **Graditev.** Takoj smo začeli z nujnimi popravili in preurejanjem poslopij, ki v celoti zavzemajo 450 m² in so njih stene deloma do šest m visoke. Neusmiljeno smo podirali, kar ni bilo trdno, gradili in vezali sobe med seboj z železobetonskimi kačami. Zidarji so se mi smejali, češ, da tu ni potresov... Pa sem si mislil: naši ljudje morajo imeti trdne strope nad glavo, in smo nadaljevali z železobotonom. Kakih sto vreč cementa je šlo in ne vem koliko stotin kg železa. V desetih mesecih so bila poslopja preurejena, strehe narejene, dozidan vodnjak in tank za vodo, ter napeljana električna razsveljava pod brezplačnim vodstvom g. Lebana iz Buenos Aires. Do 1. dec. bodo urejena še tla, stranišča in umivalniki, prepleskana bodo poslopja in "slovenska vas" z 32 posteljami bo v kordobskih gorah na razpolago našim ljudem.

Veliko dela je dalo tudi zemljišče; ni bila lahka stvar očistiti, nasaditi in vsaj za silo urediditi osem tisoč m2 terena; ker je neploden; smo izkopali okoli 150 m³ nerabnega proda in jame nasuli z gnojem in s kamioni navoženo in drago plačano črno zemljo. Nasadili smo 90 borovcev in 70 sadnih dreves najboljše vrste. Skozi vse poletne mesece bodo dozorevale breskve in marelice, slive (tudi bosanske), hruške in jabolka; celo tri orehe, dva kostanja in dve lipi imamo. Nasaditev vinograda pa sem moral preložiti na drugo leto — zaradi pomanjkanja denarja in časa, kajti poleg vsega dela v zavodu in naši koloniji sem ves ta čas poučeval še verouk na petih ljudskih šolah in filozofijo ter psihologijo na državni gimnaziji.

3. **Ureditev.** Zelo želim, da bi se Slovenci tu počutili kakor doma in nemoteno uživali svoj prepotrebni oddih. Zato bo po načrtu vsaka soba imela svoje stranišče, umivalnico in svoj izhod. Družine bodo imele vsaka svojo hišo (dve, ozr. 3 sobe), svojo verando in cvetlični vrt z nekaj drevesi. Skupni veliki park (šest tisoč m²) bo imel narejena široka pota in klopi med borovci in sadnim drevjem ter dve igrišči za otroke in odrasle. V centralni stavbi bo tudi sobačitalnica z lepo slovensko knjižnico ter slov. in kasteljanskimi listi in revijami.

5. **Namen.** V slovenski "vasi" sem želel nuditi možnost oddiha našim družinam, fantom in dekletom. A ker želi priti sem mnogo družin, ki bi si drugje zaradi visokih izdatkov ne mogle privoščiti nujno potrebnega oddiha, ker si fantje laže plačajo dražje počitnice in ker zlasti nje vabijo naši skrbni ljudje iz Bariloč, bo zaenkrat centralno poslopje na razpolago dekletom, ki so nakup omogočila, ostala tri poslopja pa bodo služila družinam. Veliki galpon, ko bo urejen, bi služil kot skupna spalnica za otroške kolonije ali pa kot majhna dvorana za zbrorovanje ali razvedrilo.

V mesecih, ko ne bo tu Slovencev, bi poslopja bila namenjena zaprtim duhovnim vajam, mesečnim obnovam in zborovanjem argentinskih katoliških organizacij.

Zelo sem želel vodstvo našega počitniškega doma izročiti Šolskim sestram zaradi njih oddiha, pa tudi zato, da bi se sam, ko bo vse urejeno, tem laže v kakem večjem kraju posvetil izključno duhovniškemu delu, to je — dušnemu pastirstvu. Žal, sestre zaenkrat zaradi pomanjkanja redovnic hiše prevzeti ne morejo.

Naj dodam še nekaj besed o kraju, ljudeh in podnebje.

1. **Kraj.** Dolores je zelo lep in snažen, tisoč metrov nad morjem, leži na majhni ravnini, posejani z lepimi počitniškimi hišami ljudi, ki žive v Cordobi ali Buenos Airesu; je obdan od lepih hribčkov in prelepih gora, ki se dvigajo do dva tisoč metrov nad morjem. Vse je prepreženo s samotnimi potmi, ki ti nudijo mir in krasne razglede: proti jugu in zapadu imaš podobo naše Notranjske, gore na vzhodu te spominjajo na našo Gorenjsko, in one proti severu — na našo Koroško. A tudi Dolenjci in Štajerci z nekaj fantazije se bodo tu nehote spomnjali svojih krajev.

Sedem minut od našega doma je "Rio Dolores" z več naravnimi kopališči, kjer ni nevarnosti, da bi kdo utonil; pet minut od doma imaš železniško in omnibusno postajo; ob slednji je zdaj zgrajeno zavetišče — refugio — "Dolores"; do njega vodi nova, 20 m široka cesta prav izpred naše hiše; od tu imaš krasne razgelede na planine, kot da si v naši Mojstrani ali Bohinju.

Sem se pripelješ zdaj zelo enostavno, kajti že so vpeljani veliki in razkošni omnibusi iz Buenos Airesa do Capilla del Monte. Večerjaš doma, se vsedeš v tak omnibus, noč v njem prespiš in naslednji dan dopoldne izstopiš na postaji Dolores, pet minut proč od našega doma.

Če si pa kdo želi ogledati Cordobo in tam obiskati koga, si do Cordobe izbere drugo vozilo; ob prihodu v Cordobo naj si najprej na terminalu omnibusov, pri okencu N. 12. kupi vozni listek in zagotovi sedež na omnibusu "La Capillense" ali "Cotil" do postaje "Dolores", ki je zadnja postaja pred "Capilla del Monte" in dva km po postaji "San Esteban".

2. **Ljudje** tu so prav dobri; Slovence spoštujajo in jih imajo radi.

3. **Podnebje.** Prepričan sem, da v Argentini v poletnih mesecih ne najdeš ugodnejšega podnebja: najvišja vročina v zadnjih štirih letih je bila 34° C (v Cordobi isti dan 45° C, torej 11° več); zrak je suh, a ne presuh; komarjev zaradi suhega gorskega zraka ni; ponoči je hladno in tiho; ne slišiš človeškega glasu niti radia; pesem čričkov in godba žab iz daljave le še poveča možnost spanja. Zato letoviščarji tu izborno spe in se temeljito spočijejo. Celo tisti Slovenci in Slovenke, ki v Buenos Airesu zaradi utrujenosti že hoditi niso mogli več, se po nekaj dneh počitka z lahkoto cele dneve sprehajajo tu po gorah. Ob koncu počitnic obžalujejo, ker si niso vzeli daljših in odhajajo s sklepom: drugo leto na svidenje za več časa.

Vas Dolores v kordobskih planinah. Slovenski počitniški dom je prav v sredine te lepe planinske vasi

---

Svobodna Slovenija bo slavila 1. januarja 1958 desetletnico, odkar je začela izhajati v Argentini. Za ta jubilej bo priredila svojim naročnikom in dobrotnikom

VELIKO JUBILEJNO NAGRADNO ŽREBANJE

Značilnost tega jubilejnega nagradnega žrebanja Svobodne Slovenije je v tem, da zanj ni treba kupiti nobene srečke in ni treba imeti **nobenih posebnih izdatkov.** Naročniki in bralci naj le **izpolnijo svojo dolžnost.**

Naročniki izpolnijo svojo dolžnost, če plačajo vso naročnino do konca leta 1957. Tisti, ki ni naročnik Svobodne Slovenije, pa jo bere, izpolni svojo dolžnost, če postane naročnik in plača vnaprej na račun naročnine za leto 1958 $ 140.—. Tisti bralec pa, ki ne postane naročnik, pa izpolni svojo dolžnost s tem, če prispeva za tiskovni sklad Svobodne Slovenije 100 pesov.

Vsi navedeni, ki bodo tako izpolnili svojo dolžnost do 4. I. 1958 do 9. ure zvečer, bodo deležni velikega jubilejnega nagradnega žrebanja.

Vsakdo, ki je ali bo pravočasno izpolnil svojo dolžnost, bo v smislu razpisa za nagradno žrebanje udeležen pri žrebanju z določenim številom številk, ki bodo v žrebanju.

Tisti, ki so naročniki 5 ali več let bodo udeleženi s petimi številkami; tisti, ki so naročniki štiri leta bodo udeleženi s tremi številkami, tisti, ki prejemajo Svobodno Slovenijo 2 ali 3 leta bodo udeleženi z dvema številkama; kdor pa je naročnik samo v letu 1957, ali novi naročnik, ki bo plačal vnaprej naročnino za leto 1958, bo udeležen z eno številko. Prav tako bo vsakdo udeležen z eno številko, če je ali bo prispeval za tiskovni sklad 100 pesov.

Nagradno žrebanje bo v soboto 4. januarja 1958 v Slovenski hiši, Ramon Falcon 4158, ob 23. uri zvečer pod vodstvom in nadzorstvom posebne komisije. Nagradno žrebanje bo javno.

Glavni dobitek nagradnega žrebanja bo

električni pralni stroj-lavarropa Siam Hoover

ki stane v trgovini nad 4.000 pesov.

Poleg glavnega dobitka lavarropa Siam Hoover bo cela vrsta drugih dobitkov praktične vrednosti. Navedemo samo nekatere:

Krasno blago za moško obleko ali ženski kostim (darilo dobrotnika Svobodne Slovenije. Vrednost 700 pesov.)

20 kosov aluminiaste kuhinjske posode (daroval dobrotnik Svobodne Slovenije. Vrednost 1.000 pesov.)

Pravica do načrta za lasten dom. (Napravi brezplačno arhitekt g. Filetz. Vrednost 1.500 pesov.)

Lep moderen usnjen kovček za potovanje z letalom ali vlakom. (Darilo dobrotnika Svobodne Slovenije. Vrednost 600 pesov.)

15 knjig trajne vrednosti, ki so izšle v desetih letih v založbi Svobodne Slovenije. (Vrednost nad 500 pesov.)

Poleg navedenih še razni drugi dobitki.

Zato:

1. Nikar ne bežite pred srečo, ki se Vam ponuja. Pozanimajte se takoj v upravi Svobodne Slovenije kako je z Vašo naročnino. Če ste z njo v zaostanku, ne odlašajte. Poravnajte jo. Tako si boste zagotovili pravico do udeležbe pri velikem nagradnem žrebanju Svobodne Slovenije.

2. Če niste naročnik Svobodne Slovenije, postanite takoj njen naročnik. Plačajte na račun naročnine za leto 1958 $ 140.—.

3. Če niste ali ne boste postali naročnik Svobodne Slovenije, plačajte za tiskovni sklad vsaj 100 pesov. To vplačilo Vam bo dalo pravico do ene številke pri žrebanju.

* * *

Z nagradnim žrebanjem bo združena

velika družabna prireditev

4. januarja v Slovenski hiši na Ramon Falconu. Začetek ob 18.30 uri. Fridite pravočasno, da boste dobili prostor pri mizi. Okrog 20. ure se bo namreč začel **zabavni program** prireditve, na katerem bodo nastopili naši odlični šaljivci. Na sporedu bodo razni prizori in kupleti, ki bodo dvigali veselo razpoloženje. Poseben poudarek pa bo imel zabavni del programa okrog 22. ure, ki bo ustanovljeno tako zaželeno in težko pričakovano novo društvo slovenskih izseljencev v Argentini: **Društvo slovenske požarne brambe v Buenos Airesu.** Poveljstvo je prevzel izkušen mož, člani pa so v glavnem veterani teh slavnih slovenskih organizacij. Takoj po ustanovitvi bo prva gasilska vaja z najmodernejšimi pripomočki sedanje dobe. Videli boste gasilske uniforme, slišali pristno gasilsko koračnico in vse, kar je s tem v zvezi.

Poleg zabavnih točk pa bodo gostje uživali tudi lepoto slovenske narodne pesmi. Predvajali jim bomo na trak posnete **venčke slovenskih narodnih pesmi,** ki jih je s tolikim uspehom pel v zadnjem času za argentinsko občinstvo naš reprezentativni pevski zbor Gallus pod vodstvom dr. Julija Savellija.

Ob 23. uri pa bo pod vodstvom komisije in strokovnim nadzorstvom jubilejno nagradno žrebanje Svobodne Slovenije.

Zato:

1. Izpolnite takoj svojo dolžnost.

2. Pridite 4. januarja zvečer v Slovensko hišo na Ramon Falcon!

Postrežbe z izbranimi jedili in pijačo ne bo manjkalo. Zabave in smeha čez mero!

RAKETE IN SATELITI

Že od nekdaj so pisatelji radi posegali po fantastični snovi o odletu človeka z zemljske oble proti luni ali še kam dalj. Ni jih seveda zanimalo, kakor naj se to izpelje, saj si praktične možnosti za kaj takega niti v sanjah predstavljati niso mogli. Znani Jules Verne je v svojem romanu z velikanskim topom odstrelil granato, v kateri so bili varno spravljeni prvi raziskovalci, na luno. Nikdar ne bo mogoče, zgraditi tak top; pa četudi bi ga mogli, v granati bi bili v hipu odstrela vsi takoj mrtvi.

Kasneje so nastopali pisatelji, ki so skušali v skladu z ugotovitvami znanosti popisovati svoje načrte o odletu z zemlje. Vsi resnejši so uvideli, da brez nekakšne prehodne postaje, ki naj bi krožila krog zemlje, to sploh ne bo izvedljivo. Tako se je rodila zamisel umetnega satelita, ki je letos v dveh majhnih izvodih postala stvarnost. Prvi je podrobneje obdelal leta 1897 zamisel umetnega satelita kot prehodne postaje Nemec Kurt Lasswitz, doktor filozofije in profesor matematike. Obrazložil je astronomsko teorijo o poletih v medplanetarnih prostorih in dokazoval nujnost umetnega satelita kot nekake prestopne železniške postaje v bližini zemlje. Možnosti, kako naj bi se taka postaja zgradila, ni mogel nakazati, saj tedaj človeštvo ni poznalo niti letal!

Deset let za tem je prišel do istega zaključka o nujnosti umetnega satelita za interplanetarne polete učitelj matematike, Rus Konstantin E. Ziolkowsky. L. 1922 je sedmograški profesor Hermann Oberth obdelal idejo umetnega satelita že kot pravi inženirski načrt bodočnosti. Predlagal je, naj bi satelit krožil v višini kakih 1000 km nad zemeljsko površino. Razglabljal je, zakaj vse bi koristno služil tak satelit. Kako pa naj bi se zgradil in pognal v tako višino, je moral še prepustiti bodočnosti. Oberth se je kasneje posvetil načrtom za rakete in je l. 1928 izdal obsežno znanstveno delo o raketah bodočnosti. Bil je prvi, ki je za večje rakete predlagal tekoča goriva mesto smodnika. V knjigi je priložil načrte raket, med njimi je eden, vsaj po zunanji obliki, podoben kasnejši nemški V-2. Danes Oberth živi v USA, kamor so ga povabili da sodeluje pri raketnem programu.

Za Oberthom sta se lotila obdelave ideje umetnega satelita dva bivša častnika avstro-ogrske vojske. Baron Guido von Pirquet je prvi računsko dokazal, da z dosedanjimi najboljšimi gorivi raketa ne more doseči tako velike hitrosti, da ne bi več padla nazaj na zemljo. Istočasno je računsko dokazal, da bi celo s sedanjimi gorivi raketa lahko odletela na luno, če bi za odlet porabila vmesno odletno postajo na umetnem satelitu, ki bi krožil okrog zemlje. Drugi častnik je bil stotnik Potočnik, ki je pisal v nemščini in pod psevdonimom Hermann Noordung; po imenu sodeč si ne moremo misliti, da ne bi bil slovenskega rodu. Potočnik se je v glavnem posvetil vprašanjem tehnične opreme in izvedbe umetnega satelita. Bil je prvi, ki je predlagal, naj se umetni satelit, na katerem bi prebivala posadka, vrti okrog svoje osi z nepreveliko hitrostjo zato, da se na njem ustvari občutek teže, tako da vsaj breztežnost ne bi motila posadke. Svoj načrt je objavil l. 1928 v posebni knjigi in je v marsičem še danes čisto moderen, čeprav konstruktivno nepraktičen. Ideje pa, ki jih je naznačil, mnoge veljajo še danes.

Vsi ti poborniki za umeten satelit in rakete so bili znastveniki, a istočasno fantasti. Delali so načrte na papirju o stvareh, za katere sploh niso vedeli, kako bi jih bilo mogoče izvesti s tedanjo tehniko. Prvi, ki je pred petimi leti izdelal načrt za ogromen umeten satelit na podlagi stanja raketne tehnike je bil Wernher von Braun. Ta je praktično sodeloval ves čas pri poskusih za zgraditev nemške vojne rakete V-2 in živi sedaj že kot ameriški državljan v USA kot šef raketnega raziskovalnega zavoda. Za svoje dosedanje delo v tej službi mu je bilo podeljeno najvišje odlikovanje, ki ga more v USA prejeti civilist. O njegovem načrtu je prinesel zelo obsežen članek Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije za leto 1955 in ga vsem priporočamo v ponovno branje. To tem bolj, ker javljajo iz USA, da je tam predlagala posebna komisija za rakete in satelite Eisenhowerjevemu znanstvenemu svetovalcu Jamesu Killianu, naj USA pripravi ekspedicijo na luno. Poročilo komisije ceni celotne stroške za to ekspedicijo z vsemi znanstvenimi poskusi in pripravami ter stroški za tehnično izvedbo na 10 milijard dolarjev, torej dva in pol krat toliko, kot je veljala prva atomska bomba z vsemi poskusi in predpripravami. Čas, v katerem bi se dalo to izpeljati, je komisija ocenila na 10 let.

Zakaj smo danes posegli v zgodovino? Zato, ker so po izstrelitvi obeh satelitov v Sovjetiji začeli vsi časopisi po svetu prinašati skoraj vse, kar je v Sovjetiji priobčil o bodočih načrtih kak ruski časopis. In tako je neinformiran bralec dobil občutek, da so tam prišli na dan s samimi novimi idejami, ki jih prej svet še nikdar ni slišal. Resnica pa je nasprotna. Pisec teh vrst iz vseh tistih časopisnih poročil ni zvedel niti ene novosti, ki je že zdavnaj prej ne bi bral v delih, izišlih na zahodu.

H.

DOMOVINA V MALIH OGLASIH

Tukaj na južni polobli pričenjamo čas počitnic. Tako le pride človek do kakega prostega večera, ko lahko v miru prelistava liste iz domovine. Da bi počitniško okolje bilo bolj popolno, človek potegne šop Slovenskih porčevalcev od letošnjega julija, štev. 153 do 174, in jih prične ogledovati. V Malih oglasih je pogosto več kakor v vseh dolgih poročilih. In bežen pogled na vsaj nekatere male oglase bo pokazal podobo domovine tudi skozi takšno prizmo, kakor sta prav rezkost in kratkost izražanja v malih oglasih. Že zaradi cene, ki je naslednja:

Cena malih oglasov: do 10 besed stane beseda 20 din, vsaka nadaljna beseda 15 din. Za oglase, ki je naslov v oglasnem oddelku, z naslovom +30 din. Cena za ženitbene oglase je 30 din beseda. Za vse nedeljske objave +20%.

Uredništva imajo povsod težave. Tako tudi doma:

13. štev. "Kaj veš — kaj znaš" bo zaradi težav s kvalitetnim materialom izšla nekaj dni kasneje. Letos poleti ne bo izpadla nobena številka kot prejšnja leta, zato prosimo ugankarje, da zamudo pri tej številki oproste.

In če je urednikom hudo, se zatečejo:

Vsak četrtek, vsako soboto in nedeljo od 17 ure dalje vsi na vrt k Veselim prijateljem, v Moste, Ciglarjeva 2, kjer nam igrajo ob četrtkih zvečer priznani Veseli planšarji, ob sobotah in nedeljah priznani Metuljčki. Za dobro voljo preskrbljena dobra kapljica in izbrana jedila po želji. Za številen obisk se priporoča kolektiv gostilne Veselih prijateljev.

Če pa finančna sredstva dopuščajo, potem jim ne preostane drugega kakor da polete k:

SAP — Turist biro, Ljubljana: Za 8 dni v Dubrovnik! Aranžma obsega vožnjo z avtopulmanom iz Ljubljane do Reke, z ladjo do Dubrovnika in bivanje v Grand hotelu Lapad ter povratno vožnjo. Na željo rezerviramo kabino na ladji. Cena s sindikalnim popustom je le 7200 din, brez sindikalnega popusta 4800 din več. 28. juli a kopalni izlet z avtobusom v Portorož za 620 din in v Opatijo za 555 din.

Mi tukaj, tostran morja, pravzaprav počitnic ne znamo vzeti zares. Doma pa se še najdejo možje, ki si svojega časa ne dajo vzeti. Kar poglejte:

Kot zastopnik tovarne mila Oven, Kranj, obveščam cenjene odjemalce Štajerske, Prekmurja in Dolenjske, da sem v mesecu juliju na rednem letnem dopustu. Morebitna, meni namenjena naročila, pošljite, prosim na moj naslov, za kar se že v naprej zahvaljujem in priporočam. Kralj Oton, Kamnik, Zaprice 25.

Kdor pa gre na morje, mora biti modern: Zato:

Zadnji krik francoske mode — 3 svetle barve šminke Eveline so dobile drogerije v Ljubljani, Mariboru, Kranju, Novem mestu in Celju.

Za vročino ni boljšega kakor:

Marta toaletno milo "De-De" dezinficira in dezodorira.

Zadnji hip je treba misliti tudi na opremo:

Lastex kopalno obleko — inozemsko, za man šo postavo, prvovrstno in lepe barve, kupim takoj.

Počitnice so tudi doma postale čas zaslužka za tiste, ki sicer nimajo redne zaposlitve. Za takšne so bili v Poročevalcu tudi takile oglasi:

Študentu ali študentki nudi za čas počitnic zaposlitev trgovina Keramika, Ljubljna, Nazorjeva 5.

Več sezonskih delavcev za lažja dela sprejmemo takoj. Plača po dogovoru. Priporočljivo predvsem za dijake raznih šol za čas počitnic. Zglasite se pri JŽ — Podjetju za progovne naprave (bivša Mostovna delavnica), Ljubljana, Šiška, ob kamniški progi.

Pekarna Breg Ljubljana Poljanska 11 sprejme v službo honorarnega razvažalca kruha, lahko je tudi študent.

Vročina zahteva tudi svoje. Ako se hočeš odpočiti, moraš imeti denar. Tega pa ni vedno dovolj, zato:

Iščem posojilo 20.000 din. Vrnitev v štirih obrokih z 20% obrestmi.

50.000 posojila iščem. Za protiuslugo nudim lepo opremljeno sobico samski osebi za Bežigradom.

150.000 din posojila iščem. Vrnem decembra 165.000 in nudim v zastavo popolnoma nov pisalni stroj.

Za nekaj denarcev, ki jih je mogoče iztisniti iz spodaj navedenih oglasov, bo morda srečni prodajalec našel nekaj dni oddiha na Krvavcu ali okrog Bleda:

Košnjo v Šiški oddam. Frizer, Poljanska 31.

Košnjo na Rakovi jelši oddam. Trnovo, Karunova 12.

Julija praznujejo doma dan narodnega upora. Ker je za tak praznik treba imeti narodne relikvije v redu, zato naslednji oglas:

Upravni odbor Muzeja Nar. osvoboditve LRS, Ljubljana, Celovška c. 23 razpisuje mesto kustosa. Pogoji: fakultetna izobrazba (diplomirani zgodovinar) z znanjem vsaj enega tujega jezika. Plača po uredbi.

Da pa ljudstvo ne bo mislilo, da so vse leto samo počitnice, se pojavi skoraj sleherni dan oglas, ki ga bodo predvsem razumeli vsi tisti, ki bodo prebrali v letošnjem Zborniku Svobodne Slovenije razpravo I. A. o Delavskih svetih v Jugoslaviji:

Izdelali smo in dali v prodajo Obrazce za periodične obračune za leto 1957 in obrazce A, A-1, A-2, B, B-1. Obrazce dostavljamo v kompletih za celo leto 1957.

Nova pota gospodarske politike na deželi se srečavajo tudi malih oglasih. Zalo značilen je naslednji:

Kmetijska zadruga Št. Jošt nad Horjulom proda ročno motorno kosilnico Avstro-Rapid. V kolikor se v roku 15 dni ne bo javil kupec iz državnega ali zadružnega posestva, bo naprodaj privatniku. Cena 200.000 din.

Bolj prepričljivo ne morejo povedati vse resnice o važnosti skromnega osebnega imetja, ki ga še vsak posameznik ima še iz zlatih časov, druge besede kakor naslednje vrstice:

Izgubil sem 1. VII. od Trga revolucije do Bavarskega dvora zavitek (dvoje kratke rjave hlače in minimalke).

Naprošam najditelja temnih očal za kratkovidne na poti z Grada na Krvavec, da jih vrne proti nagradi na naslov. Mayer, Cankarjeva 18, Kranj.

Najdeno v Ljubljani del zapestne ure, Pojasnilo Kociančič, Vrboje, Radovljica.

Stanovanjska stiska je precej huda. Če bi hoteli natresti oglase s tega področja, bi bile kolone in kolone polne. Tako pa samo tri za primer:

Grem gospodinjit za sobico (ev. hrano) dopoldne ali popoldne.

Simpatična, s premoženjem, želi spoznati inteligenta v starosti 35-45 let, ki ima stanovanje. Zaželeno v Ljubljani. Ponudbe pošljite podružnici SP v Maribor pod Sreča čaka.

Za tri tedne bivanja na morju dam za en mesec opremljen kabinet v Ljubljani. Hišnik, Prečna 8.

Pomanjkanje gotovine na eni strani in silno vrednost blaga na drugi najlepše prikaže tale oglas:

Kateri mizar mi napravi furnirano pohištvo v zameno za suhe javorjeve plohe?

Koliko velja hiša, vrt ali stanovanje, naj povedo naslednji oglasi:

Vila, nova, z vrtom, šestsobno komfortno stanovanje, vseljivo, Mirje, Ljubljana, 7.400.000 din. enodružinska.

Enodružinska hiša, cela vseljiva, njiva 1 ha, 28 arov vrta, gospodarsko poslopje, Dob pri Domžalah, 1.100.000 din.

Enodružinska hiša, nova, komfortna, cela vseljiva, 4 sobe, kuhinja, kopalnica, vsa podkletena, ograjen vrt, c. 4000 m², v Ribnici na Dolenjskem, 1.500.000 din.

Pol vile z vrtom na Mirju, s trisobnim komfortnim stanovanjem, 1.000.000.

Enosobno stanovanje v sredini Ljubljane 400.000 din, isto tam svetla klet in soba takoj vseljiva, 500.000 din, primerno za kakršno koli obrt.

Parcela, zazidljiva, 1500 m² v Radovljici, Gorenjsko, 200 din meter.

Samci in samice se iščejo po listih. Teksti so sicer sila dostojni in sprejemljivi za vsakogar, odkrivajo pa tragiko družinskih kaosov in razbitje nekdanjih vrednot, ki so bile temelji slovenskega žitja:

Uslužbenka, poštena, 41 let, samka, lepe postave, želi primernega, poštenega fanta, tudi vdovca (ločeni izvzeti).

Razočarana v zakonu iščem tovariša v starosti 50-55 let zaradi skupnega sožitja. Ponudbe pod Iskrenost.

Prijateljstvo želim z v zakonu razočarano žensko. Ponudbe pod Resno — tajnost zajamčena.

Obrekujejo in opravljajo pa se tudi doma, po vseh notah. Preklicev je zato v listih kar dovolj, in za poznanje stila navajamo samo enega, ki je posladica razmer:

Preklicujeva svojo posvojenko K. J. roj. T., sedaj poročeno B. Istočasno jo izključujeva od vsakega dedovanja, kakor tudi njene bližnje in da jne sorodnike. K. O. — F., Belokranjska 12.

Kakovost sedanjih jug. cigaret smo tudi v tujini že precej kritizirali, kadar smo prišli do kake Morave ali Zete. Najbrž so si tudi doma na jasnem, da ljubljanska Tobačna tovarna ni več to, kar je bila, zato pa tale oglas:

Tobačna tovarna v Ljubljani prireja skupno s Trg. podjetjem Tobak, Celje, v sredo 17. julija 1957 v Celju degustacijo cigaret Morava in Zeta. Poskusno kajenje bo prepuščeno širšemu krogu kadilcev, katerih mnenje bo tovarni dragocen pripomoček pri določanju standardov njenih izdelkov. Posebna vabila so razposlana.

Prodajajo pa in kupujejo vsakovrstne predmete, tako da je takšno zaglavje v Poročevalcu eno najbolj pestrih:

Nagrobni spomeniki, rabljeni, raznih vrst, okvirji, podstavki, plošče, tudi iz švedskega marmorja, po ugodni ceni naprodaj. Ogled vsako sredo, petek in nedeljo od 10-12 ure pri Evang. cerkveni občini, Ljubljana, Gosposvetska 9.

Švicarske injekcije, 16 kom. Calcij-bronat prodam. Vprašajte: Hradeckega št. 2./I.

Salonarje, bele, nove, italijanski model štev. 39, prodam. K., Hranilniška 2/1.

Kavč. ogrodje za 5.000 din prodam.

Italijansko dirkalno kolo, novo prodam (38.000). Kozarje 65. Tržaška c. Motorno kolo 125 do 200 ccm kupim. Cena do 70.000 din.

Osebni avto Ford Eifel Chabriolet v dobrem stanju prodam za 250.000.

Gozd, zaraščen z borovcem, smreko in hrastom, 2.5 ha, v ljubljanski okolici prodam.

Globok tapeciran otroški voziček in lakirano samsko spalnico ugodno prodam. Kneza Koclja 42, Zg. Šiška.

Otroški voziček, skoraj nov, polglobok, prodam za 7.000 din.

Nov neonski reklamni napis 2 in pol metra "Restavracija" prodam takoj. Vprašajte 22-870, Viška 29.

* * *

Bežen izlet v domovino je končan.

DESETLETNICA SVOBODNE SLOVENIJE V ŠTEVILKAH

Svobodna Slovenija slavi desetletnico, odkar je začela izhajati v Argentini. Prva številka je izšla v tej deželi 1. jan. 1948. Prvo leto je izhajala kot štirinajstdnevnik, od leta 1949 naprej pa kot tednik na velikem formatu.

Vsa leta je list redno izhajal, samo nekajkrat je izostal zaradi težav v tiskarni.

Deset v zgodovini res ne pomeni dosti, pomeni pa ogromno delo, ki je bilo izvršeno. Samo poglejmo: Do konca leta 1957 je izšlo 470 številk Svobodne Slovenije, 10 Zbornikov - Koledarjev, mladinska knjiga Naša beseda, Jeremija Kalina Velika črna maša za pobite Slovence, pesniška zbirka dr. Tineta Debeljaka Poljub, pesniška zbirka Jeremije Kalina Mariji in Ivana Korošca zbirka črtic Čas pod streli. Knjižne izdaje dajo približno 3350 strani različnega formata. Vsaka številka Svobodne Slovenije ima navadno 4 strani. To da skupno 1920 strani. Ker pa je list izšel večkrat povečan, lahko računamo 2000 strani. Sedaj si pa predstavljajte knjigo formata Svobodne Slovenije z 2000 stranmi! Ste že kdaj prešteli koliko stolpcev ima vsaka stran? Pet. To da do konca leta 1957 10.000 stolpcev Vsak stolpec ima okoli 100 vrst. Torej ste prebrali že en milijon vrst. Ker pa je vrsta dolga 6 cm in je sestavljena — spet seveda približno — iz 33 črk, je zvesti bralec, ki vsak teden komaj pričaka novo številko Svobodne Slovenije, prebral že okoli 33 milijonov črk, kar predstavlja zopet okoli 4,750.000 besed. če vzamemo poprečno 7 črk na vsako besedo. Če pa damo vsaki črki poprečno 2 milimetra prostora in jih postavimo drugo za drugo ali drugo na drugo, dobimo tanek pas, ki je dolg 66 milijonov milimetrov, to je 66.000 metrov ali 66 kilometrov. Se pravi: Te črke bi se vile po cesti iz Ljubljane do Novega mesta, v Argentini pa od Buenos Airesa pa vse do Lujana.

Da pa je Svobodna Slovenija lahko redno izhajala so imeli člani uredniškega odbora v desetih letih 480 sej uredniškega odbora. Če računamo, da vsaka seja traja 3 ure, da to skupaj 1540 ur. Se pravi: Toliko ur je vsak član uredniškega odbora presedel na sejah, kar je enako 64 dnem in še štiri ure čez. To je samo čas za uredniške seje. Kje pa je čas za pisanje člankov, za korekture, lomljenje lista, razpošiljanje lista, za odgovarjanje na pisma ter za pisanje opominov za plačilo za ostale naročnine ter pisanje pisem za članke za Zbornik-Koledar!

Mislimo, da so gornje številke dovolj zgovorne. Delo, ki je bilo v zadnjih desetih letih opravljeno, je ogromno. Plačati ga ni mogoče. Nesebičnim delavcem se slovenska emigracija najbolje oddolži na ta način, da se na list naroče še vsi tisti, ki to lahko store, in da vsi naročniki lista redno plačujejo naročnino ter po možnosti prispevajo še v tiskovni sklad.

Ponos slovenskih izseljencev

(Nadaljevanje s 3. strani)

Istočasno, ko se je dr. Krek mudil v Evropi, je začel s svojimi obiski med našimi rojaki **dr. Gregorij Rožman**. Naš škof med Slovenci v svetu ob svoji zlasti maši je naslov izrčpnemu poročilu o vseh potovanjih in obiskih, nagovorih in akademijah, ki jih je za Zbornik z vso marljivostjo zbral **J. Kr.** Številne slike našega škofa sredi rojakov, tako v Evropi kakor Argentini in Čila bode vsem Slovencem po svetu približale znance in prijatelje, s katerimi si morda ne dopisujejo več, pa bodo njih obraze srečali v Zborniku. Kdor bo kdaj koli pisal o življenjski poti dr. Rožmana in njegovih neizmernih naporih za slovensko stvar, ne bo mogel iti preko tega članka.

Tone Jezernik je tudi v let. Zborniku prikazal žilavost slovenskega življa na Koroškem v borbi za svoje narodne pravice, **Vinko Zaletel** poroča o živahnem prosvetnem življenju v Slovenski Koroški. Slovenci v borbi za svoje osnovne pravice na Tržaškem in Goriškem je naslednji članek v Zborniku. **J. Ž.** je lepo opisal prizadevanja rojakov v Clevelandu za pridobitev lastnih prostorov v Baragovem domu. V spomin umrlemu pesniku Ivanu Zormanu v USA je v Zborniku objavljen spominski govor, ki ga je imel na clevelandski radijski postaji pisatelj **Karel Mauser. Perez** je Slovence po svetu seznanil s slovenskimi domovi v Kanadi. Sedaj vemo, da je že lepo število slovenskih domov tudi v tej deželi. **Otmar Mauser** je za Zbornik napisal "Pismo od Marije Pomagaj iz Toronta". V njem je prikazal kulturno delo Slovencev v Torontu. **V. Arko** je za Zbornik 1958 prispeval tudi članek "Antarktika v geofizikalnem letu". V njem omenja tudi slovenski delež pri znanstvenih raziskovanjih na Antarktiki in sicer Dinka Bertonclja, ki deluje v argentinski antarktični znanstveni ekspediciji. Utrinki iz pragozda so živahno in napeto opisani doživljaji **Saše Stareta** v Misionskih pragozdovih v Argentini. Je to zanimivo branje, po katerem bodo vsi z velikim zanimanjem segali.

Zbornik-Koledar zadnje strani zaključuje z objavo oglasov. Tokrat so nas prijetno presenetili rojaki iz Kanade. Poslali so v objavo lepo število oglasov. Pravilno so razumeli našo prošnjo in nas z objavo oglasov lepo podprli pri izdanju tako obsežne in tako razkošno ilustrirane knjige, ki je v resnici ponos vseh slovenskih izseljencev.

Naročajte in širite Svobodno Slovenijo

M.K.

"KDO IN KAJ SO"

Tako je naslov vrsti zvezkov, ki jih pripravlja in izdaja državni tiskovni urad v Washingtonu na zahtevo odbora za protiameriško delovanje. Dne 11. oktobra je izšel zvezek, ki vsebuje življenjepisa Josipa Broza in pa Vladislava Gomulke. V uvodni besedi pravi kongresnik Francis Walter o Titu tole: V naslednjih straneh skuša odbor za protiameriško delovanje predstaviti Josipa Broza Tita, predsednika Jugoslavije in Vladislava Gomulke, predsednika poljske vlade. Informacije in podatki, ki so tu zbrani, so posebno važni, če upoštevamo, da so prav sedaj v teku priprave, ki naj bi Poljsko in Jugoslavijo spravile v vrsto morebitnih prijateljev Ameriških Združenih Držav in naših zaveznikov. Zato naj bi jim dali obširno pomoč. Gomulka je dosledno zatrjeval, da je zvest Moskvi. Tito je služil in služi tudi sedaj kot trgovski potnik, ki ponuja in prodaja moskovsko blago. Njegova misija je izvabljati nevtralne države in narode v sovjetsko jato. Obe ti dve državi služita kot sredstvi sovjetske napadalnosti. Njuna poglavarja sta ponovno izjavila in dosledno vstrajala pri tem, da bo to tako ostalo. Prička nje o takozvanih "različnih poteh v socializem" je spričo tega dejstva brez praktičnega pomena in služi kvečjemu kot zanjka za lahkoverneže. V sedanjih negotovih svetovnih razmerah je gotovo najmanj tole: Kremelj ni voljan nič popustiti. Kolikor bo od njega odvisno, ne bo prišlo do nobene prostovoljne, mirne spremembe. Mi lahko še vnaprej ostanemo brezbrižni napram grmenju mednarodnega komunizma toda samo za ceno našega lastnega obstanka.

Po teh težkih uvodnih besedah začne poglavje:

Josip Broz Tito
Predsednik Federalne republike Jugoslavije

"Jaz sem komunist in nič drugega kot komunist", tako je Josip Broz Tito povzel svoje prepričanje in gledanje na življenje. Ta mož je poklicni revolucionar, ves vdan komunizmu Njegove misli in dela, prav vse njegovo življenje je posvečeno delu za uspeh svetovnega komunizma. Tito ni nikdar spremenil svojega trdnega prepričanja, da bo komunizem končno zavladal na vsem svetu.

Vendar Tito ni čisto tak človek, kot si navadno predstavljamo okorelega boljševika. Celo njegovi najostrejši kritiki so priznali, da je to vljuden mož, osebno nekam "čudežno" čarovit, privlačen in vedno pripravljen za dovtip. Sivo - plavolas je, v obrazu ima ostre, zelo pravilne poteze, vsa površina obraza je lepo od sonca porjavela. Oči so svetlo modro žive, pozorne, neprestano se gibljejo, vedno izražajo napeto radovednost. Roke so nekam tršate, široke, kot roke delavca, nikdar ne mirujejo, vedno so živahne. Tito ima rad bleščeče uniforme, polne medalj in spletenih našitkov, je podoben pokojnemu nacističnemu voditelju Hermanu Goeringu tako zelo, da je nek pisec opomnil: "kar presenetljivo sta podobna". To je atletski tip, zelo ponosen na svojo telesno moč. Hvalil se je, da ga nihče ne more prekositi v hoji, da se more kosati z vsemi v svoji vojski, pa naj bodo stari ali mladi. Ne izgleda, da bi bil že 65 let star.

Rojen je bil v ubogi kmetski družini, sedmi med petnajstimi otroci. Ta jugoslovanski diktator se je večinoma sam izobraževal in vzgajal. Ko je bil vojni ujetnik v Rusiji med prvo svetovno vojno, se je naučil ruski. Poleg tega govori srbo-hrvatski, nemški in italijanski ter razume angleški. Precej razume umetnost, veliko ve o njej in ima nekaj Rembrandtovih del, ki so bila poprej last jugoslovanske kraljevske družine.

Proletarec z buržujskim okusom

Tito je proletarec, ki ima buržujski okus. To je poseben človek, ki temeljito uživa vse zabave in všečnosti tega življenja, živi v sijaju in eleganci, ki spominja na dvore potentatov. V eni izmed sijajnih podeželskih hiš Tito živi, po besedah nekega poročevalca, "kot bogat športnik". Slastno uživa dobro, bogato hrano, ima posebne rad rakijo, ki je najsplošnejše narodno žganje.

Tito je obseden častihlepnež, človek, ki ga žene samo sla za določenim ciljem, mož, ki je s surovo silo dosegel najvišji položaj šefa države. Kot partizanski voditelj med drugo svetovno vojno je bil neutrudno marljiv, premeten in učinkovit. Kot komunistični diktator Jugoslavije je neusmiljen, brezobziren in nepopustljiv. Kot mednarodni državnik je zvijačnež, premeten, prevarljiv in nesramno koristolovski.

V letih, ko je izgledalo, da se je Tito deloma pobotal z zapadom, potem ko je nastal prelom s Stalinom v letu 1948, "so se grobe poteze Titovega značaja nekam omilile in zabrisale. Nečloveška krutost komunističnega režima, ki ga je vsilil Jugoslaviji, se je tedaj nekam zasenčila".

Revolucionar

Tito je izpolnil svoje življenje z delom v podtalnem rovarjenju in političnih goljufijah. V ruski civilni vojni se je boril v vrstah rdeče garde. Okoli 1920 je obiskoval Leninovo šolo v Moskvi. Tam se je vežbal v prevratnosti in namernem uničevanju. Kasneje je bil v Jugoslaviji zaposlen kot podzemeljski rovar. Leta 1934 je bil imenovan za člana politbiroja jugoslovanske komunistične partije. Tedaj je tudi delal v Moskvi kot član tajništva za Balkan. Vrnil se je v Jugoslavijo koncem leta 1936 in organiziral jugoslovanske prostovoljce za mednarodno brigado, ki se je borila v španski civilni vojni. Leta 1937 je postal glavni tajnik jugoslovanske komunistične stranke, ki je imala svoj glavni stan tedaj v Parizu. Ko so nacisti vdrli v Jugoslavijo v aprilu leta 1941, je Tito z vsemi jugoslovanskimi komunisti po navodilu iz Moskve sledil politiko sodelovanja med nacisti in sovjeti. Niti puške ni sprožil v obrambo svoje domovine. Šele, ko je Hitler napadel matično domovino komunizma, Zvezo Sovjetskih Socialističnih Republik, junija leta 1941, je Tito nastopil proti Nemcem.

Nemški vpad v Jugoslavijo ni razvnel komunistov, kajti za Tita in njegove je bila Sovjetska Zveza edina resnična domovina. To bistveno okolnost so javno razglasili in jo ponavljali tako Kardelj in Djilas kakor tudi sam Tito. Celo potem, ko so partizani stopili v borbo proti Nemcih, so se te borbe udeleževali le s posebnimi političnimi, strankarskimi nameni. Komunistični partizani so se borili ponajveč je v področjih kjer so bile majhne okupatorske sile. Komunisti niso nič čuvali ali branili življenj svojih lastnih sorojakov, nič se niso obotavljali povzročiti nacistična maščevanja. Nasprotno, nacistične kazenske ekspedicije so celo polnile njihova vrste z obupanimi ubežniki. Iz domoljubnih namenov se ni boril Tito, ampak

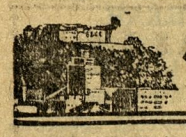

Novice iz Slovenije

Mednarodni kajaški slalom je bil letos na Soči. Izvedbo slaloma s kajaki je Brodarska zveza Jugoslavije zaupala Brodarskemu društvu Nova gorica. Tekme so bile pri Plaveh, kjer se neha Preleška soteska in sicer na 450 m dolgi progi s 20 vratci.

V letošnjih poletnih mesecih so imeli v Mariboru zelo majhno izbiro letne obutve. Po trgovinah je bilo težko najti čevlje, zlasti pa sandale, večje od štev. 38 in manjše od štev. 36 Tudi pri otroški obutvi ni bilo nobene izbire. Med ljudmi je bilo splošno negodovanje. Rdeči oblastniki so se izgovarjali, da jih je vročina "nekoliko presenetila". Ko so ljudje močno kupovali sandale, so zaloge pošle, tovarne so pa "po planih že junija meseca nehale z izdelovanjem obutve za poletje in je bila v teku že proizvodnja za jesen.

V Logatcu so imeli pozar v tamošnjem Kombinatu lesne industrije. Zgorele so prirezovalnica, strojna delavnica in delavnica za ročno montažo. Močno so bile poškodovane politirnica, mehanična delavnica, brusilnica in silos z ekshaustorskimi napravami. Povzročena škoda dosega višino 150 milijonov dinarjev. Požar je kraj hudo prizadel ker je bilo v njem zaposlenih nad 600 ljudi.

Umrli so: V Ljubljani: Franc Gnidovec, upok., Frančiška Ščurk-Dunja, ing. Stane Lapajne, direktor barjanske skupnosti, Andrej Simončič, Janez Delič, šofer in Franc Toporišič, pos. v Selah pri Dobovi, Hani Arhar, roj. Štrukelj v Št. Vidu, Anton Nemec v Dragomlju, Anton Goli, ml. pos. na Rudniku, Ivanka Trojar, roj. Šifrar v Zg. Luši, Marija Bele, upok. v Vojniku, Ivko Pletkovič, rudniški služb. v Trbovljah, Olga Lorber, predmetna učit.. v p. v Pobrežju, Jakob Pogačar, žel. upok. v Novem mestu in Ivan Cvetko, učitelj v Pobrežju.

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Današnja božična številka je zaradi praznikov zadnja v letošnjem letu in zato tudi na osmih straneh. Prihodnja številka bo izšla v prvem tednu novega leta. Točnega datuma nam tiskarna zaradi praznikov še ni določila.

Slovenska polnočnica bo na sveti večer v kapeli v Slovenski hiši na Ramón Falcón 4158 ob 24. uri, Božične pesmi bo pel Slov. pevski zbor Gallus. Po polnočnici bosta še dve tihi maši

SLOVENSKA URA bo v Radio Porteña v nedeljo 22. decembra ob 19. uri zvečer. Bo to ponovitev nedeljske oddaje v Radio Excelsior ob 10 letnici Svobodne Slovenije.

Slovenski pevski zbor Gallus bo na božični dan, t. j. dne 25. decembra t. l. od 19.30—20. ure pel slovenske božične pesmi na Radio Splendid.

Pogovori med Slovenci

"Si bral v prejšnji številki Slovenije poročilo o tistem Princiču, ki so mu podgane 700.000 dinarjev požrle?"

Bral. Še tukajšnji "Razón" je prinesel novico pod naslovom "El banquete más caro del mundo". Pa ne vem, ali naj se mi fant smili. Bi pa vendar tiste papirje kam drugam shranil! Jaz, na primer, imam svoje prihranske presneto dobro spravljene. V "heladeri" v pokritem loncu jih pač noben tat ne najde kaj šele podgana!"

"Vidiš ga, ti si pa tič. Samo pazi, da ti jih žena po pomoti na juhi ne zakuha! Potem boš pač imel lepe obresti od svojih prihrankov."

"Že vidim, da nimam smisla za tveganje kakor vidva. Sem bolj previden. Saj se človek ne boji samo podgan, požara in tatov... In čas? Zob časa tudi žre in manjša vrednost denarja, če ga nisi naložil na obresti. Ali ni tako? Jaz svojega hranim pri Daydamu... in vem zakaj..."

Za tiskovni sklad našega lista so prispevali Slovenci iz Mar del Plate znesek 750 pesov. Iskrena hvala! Posnemajte!

Občni zbor

Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva je bil v soboto dne 14. decembra 1957 v prostorih na Ramon Falcon 4158. Dnevni red je začel predsednik prof. I. Prijatelj s pozdravom vsem navzočim, nakar je prebral pozdravni pismi, ki jih občni zbor pošilja škofu dr. Gregoriju Rožmanu in predsedniku NO min. dr. Mihi Kreku. Besedilo je bilo z navdušenjem odobreno. S prisrčnimi besedami se je predsednik nato spomnil štirih članov SKAS-a, ki so v domovini v tem poslovnem letu umrli. Njihov spomin so vsi navzoči počastili z enominutnim molkom.

Nato se je začelo razpravljanje o poročilih odbornikov, ki so jih podali posamezni odborniki. Občni zbor je sklenil izreči posebno zahvalo našim listom in vodstvu Slovenske hiše, da s svojimi objavami in z gostoljubnostjo omogočajo SKAS — u njegove članske sestanke. Potem ko je nadzorni odbor podal odboru razrešnico s pohvalo, so sledile volitve in je bil soglasno izvoljen ze predsednika prof. I. Prijatelj. Njegova izvolitev je bila sprejeta z aplavzom, predsednik pa je nato podal nekaj glavnih misli za delo v prihodnjem letu. Pri volitvah odbora so bili izvoljeni dr. Leopold Eiletz, dr. Alojzij Voršič, Ruda Jurčec, dr Bajlec Franc, Jan Lovro in Božo Fink, za namestnike pa gdč. Milena Jerebič in g. Peter Rant. Člani nadzorstva so: dr: Franc Logar, Lado Lenček CM in Marijan Marolt, predsednik razsodišča je Rudolf Smersu.

Pri razpravi o predlogih je bilo sproženih več misli zlasti o razširitvi socialne akcije. Leta 1958 bo deset let, odkar je bilo obnovljeno delovanje SKAS-a v zamejstvu. Zato bo študijski dan, ki bo verjetno prvo nedeljo v juliju, posvečen osvetlitvi tega dogodka.

Marijansko akademijo

sta tudi letos pripravili mladinski organizaciji Slovenska fantovska zveza in Slovenska dekliška organizacija. Bila je v nedeljo 15. dec. t. l. ob petih popoldne v kolegiju Santa Rosa Bme. Mitre 1665, v Buenos Airesu. V zavodski kapeli je imel najprej mašo let. novomašnik Franček Prijatelj. Med mašo je bilo ljudsko petje. Pridigo je imel dr. Alojzij Starc.

Po maši so se rojaki podali v dvorani, kjer so fantje in dekleta izvajali spored Marijanske akademije. Oktet SFZ je zapel Večerni zvon in Zgodnjo Danico, zborček SDO pa Pozdravljena Mati in Prisrčno bod' pozdravljena. Sledil je prizorček deklet Nedeljsko jutro. Pesem Brezmadežna je recitiral Maks Nose, nakar sta zborčka SFZ in SDO zapela pesmi Že pada mrak v dolino, Zdrava Marija, Immaculata, Pozdravljena Mati, Je mrak končan. S pesmijo Marija skoz življenje so pa vsi udeleženci zaključili prireditev slovenske mladine v proslavo Brezmadežne.

Pojasnilo. Na prvi strani našega lista imamo oznako let izhaja Svobodna Slovenija. Rimska številka pomeni dobo let, odkar je začela izhajati v Sloveniji, arabska številka pa pomeni število let v Argentini. V letošnjem letu smo do današnje številke imeli zmotne navedbe, ki se morajo glasiti tako, kot so v današnji številki: XV (10).

Slovenski počitniški dom v kordobskih gorah

Vse tiste, ki žele na počitnice v kordobske gore, obveščamo, da vozita iz Buenos Airesa dnevno dva direktna razkošna omnibusa ABLO do Capilla del Monte. Prvi odvozi ob 9.30, drugi ob 17.15. Cena je 127 pesov. Izstopiš 6 km pred Capilla del Monte, to je v vasi DOLORES. Od tam imaš le pet minut do slovenskega počitniškega doma.

Vozne listke lahko kupiš že mesec dni prej na: Caseros 1068 (Constitución), telef. 29-2250 in 28-7155. Če moreš, kupi takoj tudi vozne listke na povratek.

Če se odločiš za počitnice v slovenskem domu, sporoči takoj dan prihoda in odhoda na naslov: Rev. Dr. Hanželič Rudolf, San Esteban, Sierras de Cordoba.

Najdrobnejša obvestila lahko dobiš v Dušnopastirski pisarni.

Občni zbor Slovenskega planinskega društva

Redni letni občni zbor buenosairešk ega odseka Slovenskega planinskega društva v Argentini za leto 1957 je bil dne 15. decembra v prostorih Ilirije na Alvarado 350 v Ramos Mejía.

Po pozdravu predsednika g. Roberta Petrička so člani odbora podali poročila, ki jih je občni zbor v celoti odobril. Predsednik je med drugimi zanimivostmi povedal tudi, da mendoški planinci pripravljajo lasten odsek Planinskega društva, s čimer bomo imeli slovensk planinci v Argentini že tri samostojne veje: bariloško, buenosaireško in mendoško. Veselje je povzročila tudi novica, da imamo Slovenci uradno priznano spet novo goro: Pico Bara (1.250 m, nad jezercem Tonček v pogorju Catedral). Kot prvi so jo že pred leti preplezali Dr. Vojko Arko, Dinko Bertoncelj in Ivan Arnšek in jo posvetili umetnici, ki je okrasila strop naše "Skalce". V letošnjem almanahu CAB je visoki funkcionar F.A.S.A., J.S. Finó, o tem napisal kratek članek in priobčil karto katedralskega pogorja, kjer je prvič zarisan Pico Bara, in tudi skico lepege razgleda s te gore, ki jo je preplezal v spremstvu O. Meilinga.

Gospodar Miha Smersu je razložil razvoj in stanje društvenih financ. Iz njegovega poročila je razvidno, da je SPD kljub svojemu še kratkemu življenju in skromnim sredstvom doseglo tudi na tem polju že lep uspeh.

V tajniškem poročilu je Dorjan Heller letos lahko podal zanimivo sliko o uspehih društva in njegovih članov v zadnjem poslovnem letu. Omenil je med drugi tudi prijetni škofov obisk "naših" krajev in njegovo blagoslovitev stana. Kot dokaz, da SPD v resnici izpolnjuje svojo nalogo, je tajnik navedel opravljeno delo v stanu, ki je danes v glavnem že dokončan in opremljen za bivanje. Prvi in glavni namen SPD pa je seveda obiskovanje planin. Letos je bilo na oddihu v Bariločah nad 50 Slovencev, velika večina članov društva. Napravili so številne izlete in tudi precej uspelih vzponov na južne velikane in njihove stene: glavni vrh Cerro López, glavni vrh Torre Principal del Cerro Catedral (buenosaireški oddelek 2, bariloški 6 vzponov), poiskus na Tres Picos, ki ni uspel zaradi slabega vremena. Bariloški člani so izvedli prvenstveni vzpon Lópezove severne stene v raznih smereh, dalje severne stene Punte Lührs, preplezali razne mendoške hribe in sodelovali pri izletu CAB-ena Lanin. Glavni letošnji podvig naših Bariločanov pa je bil seveda že znana ekspedicija CAB na Cerro Paine, kjer počivata naš Tonček in Schmoll. Kljub ostri prepovedi čilskih oblasti (na presenetljivo prošnjo italijanskega Salezijanca, patra De Agostinija), sta se Davorin Jereb in Carlos Sonntag le za toliko izmuznila čilskim orožnikom, da sta poiskala smer in se kljub omejenim sredstvom povzpela skoraj do vrha, kjer ju je za poldrugo uro prehitela bližna ledene noči in sta se morala vrniti. Vendar so namesto "prepovedane gore" Bariločani (med njimi Ivan Arnšek) zavzeli še tudi nepoznano goro, Balmacedo.

Pri slučajnostih se je razvila med člani živahna debata, nakar je bilo sprejetih več predlogov: pozdrav občnega zbora SPD škofu dr. G. Rožmanu in slovenskim društvom, nakup slovenske umetnine za okras stana v Bariločah, kot izraz priznanja in vsaj moralne podpore našim bodočim slikarjem iz Umetnostne šole. Na vrsto je prišel tudi predlog, naj SPD kupi skromno zemljišče v bližini glavnega mesta za razvedrilo članov, ki zaradi pomanjkanja denarja ali časa še ne premorejo oddaljenih Bariloč. Po podrobnem pregledu predloga je občni zbor pooblastil novi odbor, naj po svoji uvidevnosti poskrbi za nakup takega zemljišča v bližini reke (morda v Tigre), seveda z ozirom na zmogljivost društvene blagajne.

Po kratkem odmoru so bile volitve novega odbora.

Izvoljeni so bili: predsednik Robert Petriček, podpredsednik Ljubo Berlot, tajnik Dorian Heller, namestnik tajnika Marko Martelanc, blagajnik Miha Smersu, namest. blagajnika Ferdinad Polič. Odborniki: Emil Cof, Janez Krištof, Milena Mikolič, Feliks Urankar. Revizorja: France Krištof, Zorko Simčič. Razsodnik dr. Milan Bano.

Občni zbor je zaključil ponovno izvoljeni predsednik z zahvalo članstvu za izkazano čast in zaupanje, društvu je pa želel veliko uspehov v novem poslovnem letu.

CASTELAR NORTE

Moronski škof dr. Miguel Raspanti je na praznik dne 8. decembra podpisal dekret o ustanovitvi petih novih župnij v svoji škofiji. Med drugim je ustanovljena župnija svetega nadangela Mihaela, ki jo vodi g. dekan Ciril Milavec. Nova župnija, v kateri živi veliko Slovencev, je na področju: Železnica FCDF Sarmiento - Moronski potok - Avenida Vergara - Villanueva - Trenque Lauquen.

Aretacije v Jugoslaviji

Kakor javlja AFP iz Beograda, je policija aretirala pred dnevi večjo skupino oseb, med njimi nekdanjega socialdemokratskega političnega predstavnika Bogdana Krekiča, beograjskega advokata Pavloviča in profesorja Stranjakoviča z beograjske pravoslavne teološke fakultete. Vzroki za aretacijo doslej niso bili uradno sporočeni.

Vsak teden ena

POSLUŠAJTE, VSI LJUDJE

Poslušajte, vsi ljudje,
sveti Jožef v mesto gre.
Sveti Jožef in Marija
gresta v mesto Betlehem.

Ko pa v mesto prideta,
prenočišča iščeta.
Oj, ti mesto betlehemsko,
da nas nočeš prenočit?

Sveti Jožef govori:
"Za večerjo me skrbi."
Pa Marija ga tolaži:
"Saj večerje treba ni."

Za ročico jo drži,
na cslička posadi.
Potlej gresta ven iz mesta,
ven iz mesta Betlehem.

Ko pa iz mesta prideta,
bajtico zagledata.
Tam na gmajnci v revni štalci
je rodila Jezusa.

Zdaj poglejmo vsi v nebo,
kako zvezde sevajo.
Oj, te zvezde betlehemske:
milosti nam trosijo.

Vsi zapojmo iz srca
v slavo Jezusa Boga.
Da nam Dete betlehemsko
blagoslov svoj sveti da.

---

polkovnik Draža Mihajlović.

Prvi spopad med četniki Draže Mihajlovića in nacističnimi četami je bil že 18. maja 1941. V novembru istega leta je Mihajlovič spoznal, da ne bo mogoče, da bi se četniki in partizani borili vzporedno za isti namen, ker se je Tito boril pred vsem za komunistično diktaturo in za uspeh sovjetskih političnih ciljev. Zato je Mihajlovič izdal tozadevni razglas in je tako spor v jugoslovanskem uporniškem gibanju postal javen.

V naslednjih dveh in pol letih so zapadne sile Mihajloviča hvalile za uspehe upora v Jugoslaviji. General Eisenhower je poslal Mihajloviču sporočilo iz Severne Afrike leta 1943, v katerem piše o "teh odličnih možeh, ki se bojujejo s popolno vnemo in požrtvovalnostjo za skupno stvar Združenih Narodov "in izrazil želje da bi jim borba prinesla popolen uspeh".

Francoski komandant general de Gaulle in vrhovni vojaški poveljniki na Srednjem Vzhodu so ponovno pošiljali podobna pohvalna pisma. Še bolj značilno je, da sta nemški general Jodl in sam Hitler pripisovala četnikom, da so ti vezali večje nemške sile na jugoslovanskem bojišču. V tej dobi (1941-44) četniki dejansko niso dobili nikake pomoči od zaveznikov, med tem ko so Tito in njegovi partizani dobili več kot 100.000 pušk, 50.000 lahkih strojnih pušk, 700 brezžičnih radijskih postaj, 260.000 parov škornjev in skoro sto milijonov kosov municije za mala orožja. Teheranska konferenca velikih zaveznikov je na rusko zahtevo odločila, da je bilo treba dati Titu vso pomoč in 20. oktobra 1944, ko so sovjetske čete zasedle Belgrad, je Tito postal popolni vladar Jugoslavije. Stalinov miljenec je vodil vojno za politične namene in dobil za nagrado vso oblast.

Diktator

S popoldo podporo Rdeče Armade in Stalina je Tito upostavil v Jugoslaviji komunistično diktaturo, ki jo je spremljalo krvavo strahovanje. Neusmiljeno je uničil vse svoje politične nasprotnike vključno Dražo Mihajloviča, svojega največjega tekmeca. Do poslednje črke je sledil marksizmu-leninizmu. Preosnoval je Jugoslavijo tako, da je postala dejansko miniaturna podoba Sovjetske Zveze v vsej svoji politični in državni organizaciji. Zavladal je sistem samo ene stranke, izvedli so socializacijo industrije, zatrte so bile verske svoboščine in na splošno so ukinili politično svobodo.

Najnovejša knjiga Milovana Djilasa, ki je bil poprej Titov ožji sodelavec, sedaj pa je v zaporu, skrbno in točno razčlenjuje komunistično dejavnost. Djilasove trditve glede komunizma na splošno se še v posebni meri nanašajo na Titovo Jugoslavijo. "Novi razred izkoriščevalcev je nastal v komunističnem sistemu. Vsi napori tega razreda so naperjeni v to, da vzdržuje svoje gospodstvo nad večino ljudstva. V ta namen uporablja sredstva, ki so "ena najsramotnejših strani človeške zgodovine". Ta razred si prisvaja monopolno oblast nad vsem gospodarskim, socialnim in kulturnim življenjem". "Zgodovina te oblasti," pravi Djilas, "je taka, da kadar bo minila, ne bo za tem izkoriščevalnim razredom nič več žalosti, kot je bilo za katerimkoli drugim poprej."

Mednarodni komunist

Tito je del svetovnega komunističnega gibanja. Res je spopad s Stalinom v letu 1948 prisilil Tita, da se je preusmeril v zunanjih zadevah (pomirjenje z Grčijo, sprejetje vojaške in gospodarske pomoči od zapadnih sil itd.) toda njegovega političnega prepričanja v nobeni stvari ni spremenil. Prepir s Stalinom je bila pred vsem osebna zadeva, spor radi oblasti med dvema diktatorjema in nikakor ne kak nesporazum glede splošnih naukov in pravil marksizmu-leninizma. Tito nikdar ni zavrgel "veljavnosti" niti "resničnosti" komunističnega nauka in komunističnih "načel". On je Stalinu samo odrekal pravico, da bi se zaletaval v njegovo področje. Stalin pa ni prenesel nobenega "malega Stalina".

Titova neomajna privrženost komunizmu se je jasno pokazala potem, ko je moral odgovoriti na poteze, ki jih je napravil Nikita Hruščev, novi sovjetski diktator, ko si je prizadeval, da bi vzpostavil "edinost v socialističnem taboru". Hruščev je priznal Stalinove napake in je sprejel Titovo zahtevo, da je on sam komisar. v svoji hiši. Konference med Titom in Hruščevom v letih 1955, 1956 in 1957 so ustvarile osnovo za poravnavo in pobotanje. Madžarska revolucija je sicer za nekaj časa zagrnila pogajanja, toda najnovejša konferenca, ki je bila v Romuniji, je v veliki meri dovedla do zopetne uzpostavitve soglasja med Belgradom in Moskvo. Uspeh te konference je bil sporazum glede "določenih oblik sodelovanja" med Sovjetsko Zvezo in Jugoslavijo, kakor tudi glede "osnovnih vprašanj v sedanjem mednarodnem položaju". Tito je še posebej poudaril, da "so imeli kot posebno važen predmet razgovorov vprašanje splošne okrepitve sloge, edinosti, bratskega sodelovanja vseh komunističnih strank in držav, ki v njih vladajo komunisti."

V enem svojih časnikarskih razgovorov je Tito sicer priznal, da "so bile neke razlike" med komunizmom v Jugoslaviji in onim v Sovjetski Zvezi, pa je tudi hitro dodal, da to "niso bile velike, ideološke razlike", vsekakor "ne prevelike" in da "imamo vsi iste cilje, to se pravi graditev socializma in komunizma". Tudi v zunanji politiki niso razlike "prevelike". Zadnje jugoslovanske izjave glede tega področja so v soglasju z glavnimi črtami komunistične svetovne politike.

Titova nevtralnost je bila vedno čisto določena in omejena. V zadnjem času pa je prišel še bliže moskovski liniji. Pri romunski konferenci je obljubil Hruščevu, da bo sodeloval s Sovjetsko Zvezo v vseh "osnovnih vprašanjih sedanjega mednarodnega stanja". Tito je napadel bagdadski pakt, Eisenhowerjevo doktrino in trdil, da je absurdno govoriti "o komunistični nevarnosti na Srednjem Vzhodu".

Ob zaključku nedavnih razgovorov z Gomulko sta Tito in poljski diktator zopet potrdila svoje zveze z Moskvo brez vsakega pridržka. Ko je Skupščina Združenih Narodov z veliko večino obsodila ZSSR zaradi krvavih izgredov proti madžarskim domoljubom, sta Poljska in Jugoslavija ubogljivo glasovali proti tej obsodbi. Os Moskva-Belgrad je zopet popolna.

"Pred vojno, med njo in potem se je Tito vedno izkazal kot neomahljivo vdan komunist. Močna, globoka ideološka sorodnost ga trdno veže z njegovimi komunističnimi brati. V zadnjih nekaj letih se je pomaknil še bolj v red političnih vrst, ki gredo z Moskvo. Titovo splošno prepričanje in gledanje na življenje, sestav in značaj njegovega režima in njegova neomahljiva povezanost s komunizmom, vse te stvari govore proti temu, da bi mogel nastati kak trajnejši in globlji spor s Kremljem."

Upajmo, da bi ta uradni popis kaj pripomogel, da bi Državno Tajništvo in federalna vlada Ameriških Združenih Držav spremenila svojo politiko napram komunističnemu režimu v Jugoslaviji.

SLOVENCI PO SVETU

U.S.A.

Vse naročnike v USA lepo prosimo za plačilo zaostale naročnike. Za pošiljanje z navadno pošto je za vse leto Dol. 6, za pošiljanje z avionsko pošto pa Dol. 9. Naročnino lahko pošljete na **League of C.S.A., 238 E. 19th Str., New York 3, N. Y.**, ali pa na naslov **FAMILIA, 6116 Glass Ave, Cleveland 3, Ohio.**

Na istih naslovih lahko naročite tudi veliki jubilejni ZBORNIK-KOLEDAR Svobodne Slovenije za 1958.

KANADA

Vse naročnike Svobodne Slovenije v Kanadi naprošamo, naj zaostalo naročnino in naročnino za tekoče leto 1957 nakažejo na Slovensko pisarno, 618 Manning Ave, Toronto, Ont.

Na tem naslovu dobite tudi jubilejni ZBORNIK-KOLEDA9R Svobodne Slovenije za 1958.

VENEZUELA

Vsem Slovencem v Venezueli, Argentini ter v drugih državah po svetu vošči vesele božične praznike ter srečno Novo leto **družina Oražem**

ANGLIJA

Iz kronike Slovencev v Angliji: Septembra meseca je umrl Karel Ogrin, večletni uslužbenec v Edge Wiew sanatoriju Kinver blizu Stourbridgea. V cerkvi sv. Terezije Hirawain, S. Wales, sta se poročila Jože Kopriva in Beryl Fane, v Cremoni v Italiji pa Jožefa Hrovat in Jakob Kenk iz Aberdare, S. Wales. V mestu Bargoed, S. Wales, je bil krščen Roman Pavel Jug.

FRANCIJA

V Parizu so se poročili: Ciril Kastelic in Olga Zupančič, oba iz Višnje gore; Ivan Omejc in Metka Križaj iz Ljubljane; Marijan Brana in Milka Lavrenčič iz Repentabra, Pavel Gorup iz Dutovelj in Marija Pavšič iz Avč. Marija Kraševec iz Smrja na Primorskem si je pa za življenskega tovariša izbrala Firmina Phouc-a iz Takheta v dalnjem Laosu.

NEMČIJA

Po zadnjih statističnih podatkih je po Bavarskem raztresenih okoli 500 Slovencev. Med njimi so samci pa tudi družine. Med temi Slovenci deluje kot dušni pastir kot znano, Franc Seškar, ki je srečno preživel strahote Dachauskega taborišča. V Muenchenu živi tudi bivši podban Dravske banovine dr. Otmar Pirkmayer, ki je bil prav tako interniran pod nacisti. S svojim pravnim znanjem je beguncem pomagal s tem, da je pri nemških oblasteh dosegel, da so izdale več zakonov, ki so bili v prid beguncem.

OSEBNE NOVICE

Trnovčani v Ljubljani so v nedeljo 17. nov. pokopali, po kratki in muk polni bolezni umrlega, uglednega in spoštovanega prijatelja 67. letnega posestnika in biv. trgovca Jakoba Goli-ja. Pogreb je bil iz kapelice sv. Jožefa na Žalah. Trnovčani so v velikem številu prišli k Sv. Križu, da pospremijo svojega dobrega "Štrausa", kot so ga nazivali. Pokojnikov plemenit značaj in odločnost v njegovem prepričanju, sta ga postavila v vrsto onih starih trnovskih grč, ki so znali ohranjati lepe stare trnovske običaje in izročila dedov. Trnovski gospodarji so ga ob asistenci trnovske duhovščine ter frančiškanov ponesli do groba, kjer so mu zapeli v slovo še živeči pevci zbora "Krakovo-Trnovo". V torek 19. nov. pa je opravil zanj mašo zadušnico v trnovski župni cerkvi pokojnikov sin pater Pius. Rajni zapušča ženo Uršulo, sina Jakoba, tu v Argentini pa hčerko Ljudmilo, por. Povše in v Koprusina frančiškana P. Piusa. N. p. v. m., preostalim naše sožalje!

Gdč. Irena Lesar je te dni dokončala z odličnim uspehom študije na glasbenem konservatoriju Thibaud Piazzini, oddelek klavir, in postala "profesora superior de piano". Čestitamo.

Družinska sreča. V družini g. **Simona Rajerja** in njegove žene ge **Ivanke**, roj. **Žužek** v Moronu se je 3. decembra t. l. rodila hčerka, ki bo pri krstu dobila ime Marija Magdalena. Družino dr. A. **Šimenca** in njegove žene ge. **Bože roj. Golmayer** je pa razveselil sinček. Srečnima družinama naše čestitke.

Iz Severne Amerike je prišlo žalostno sporočilo, da je umrl Janez Malavašič iz Št. Jošta. V Argentini zapušča dva brata in 2 sestri, katerim izrekamo iskreno sožalje.

Iz Kamne gorice sporočajo, da je umrl g. Janez Bohinc, oče ge. Kristine Mikelj, ki živi s svojo družino v Argentini. Ob hudem življenskem udarcu ji izrekamo iskreno sožalje.

LANUS

Miklavževanje v Lanusu

Tudi v slovenski vasi se je oglasil sv. Miklavž. Najprej so nam angelčki pod veščim vodstvom g. Slavka Revna v ljubkem prizorčku pokazali, kako je v nebesih, predno se sv. Miklavž poda na zemljo. Takoj nato pa je prišel na oder v spremstvu krilatcev in parkljev sam sv. Miklavž. V nagovoru je pohvalil Lanuščane, da smo bili preteklo leto pridni in delavni. Poleg bogatih darov, ki nam jih je prinesel, nam je tudi obljubil, da bomo kmalu dobili elektriko, cesto in cerkev. Bog ga usliši! Med hrupom parkljev in živžavom veselih otrok je nato radodarni svetnik razdelil malim in velikim več kot 140 darov.

V.Z.

Sporočamo rojakom iz Lanusa, da lahko izrabijo priložnost, da vidijo sloviti film "Los traperos de Emaus" v soboto, dne 21. decembra ob 21. in v nedeljo, 22. dec. ob 16. in 20 uri farnem kinu.

V Slovenski vasi smo imeli v nedeljo dne 8. dec. prvo obhajilo. Prejelo ga je 14 otrok. Mašo je imel in je otroke tudi obhajal vikar g. Janez Petek C.M. Po maši so prvoobhajance lepo pogostili.

SAN JUSTO

Dne 8. decembra je bil v Našem domu v San Justu 2. redni občni zbor zadruge Naš dom. V glavni odbor sta bila izvoljena g. Lojze Zakrajšek in Srečo Belič, v sirši odbor pa: Franc Benko, Silvo Lipušček, Ciril Tekavec, France Trpin in Vinko Zupan. Na prvi seji se je novoizvoljeni odbor konstituiral takole: Predsednik Lojze Zakrajšek, podpredsednik Ivan Oven, tajnik Srečo Belič, namestnik Matko Intihar, blagajnik Vinko Goršič, njegov namestnik Jože Grozdnik, odbornik pa Janez Janežič.

V soboto 7. decembra smo imeli v farni dvorani lep Miklavžev večer. Udeležba je bila zelo lepa. Otroci slovenskega tečaja so pod vodstvom gdč. Angelce Klanškove in Ivana Ovna pripravili za uprizoritev Kunčičevo igrico Miklavževa delavnica.

Športno društvo "Našega doma" v San Justo bo izvedlo izbirno tekmovanje v namiznem tenisu z namenom, da sestavi moštvo najboljših igralcev, ki bodo predstavljali slovenski namizni tenis na mednarodnem prvenstvu, ki se bo odigralo v začetku prihodnjega leta s sodelovanjem Argentincev, Madžarov, Nemcev in Japoncev. Do 6. januarja sprejema prijave tajnik Športnega društva v San Justu, kjer bo vsak igralec dobil tudi podrobna pojasnila glede kraja in dneva izbirnega tekmovanja.

BERAZATEGUI

Otroci slovenskega tečaja iz Berazateguija imajo v nedeljo 22. t. m. celodnevni izlet v park Pereyra. Mladim izletnikom se lahko pridružijo tudi ostali Slovenci iz Berazateguija in okolice. Zbirališče pred cerkvijo po pol osmi maši, odkoder bo odhod s skupnim avtobusom.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Slovenska žena! Vse slovenske žene vabimo, da se vpišejo v Društvo Slovencev. Tiste, ki niso pridobitno zaposlene, so oproščene plačevanja članarine, plačajo samo tri pese ob vsakem smrtnem primeru v posmrtninski sklad in so s tem zavarovane za $ 2.100.— v primeru smrti. Ne odlašajte, da ne prikrajšate svojcev za to veliko pomoč.

Zakaj odašaš, dragi rojak? Zakaj ne podpreš slovenskih šolskih tečajev s pristopom v Društvo Slovencev?

OBVESTILA

Zadnja prireditev SKA v letošnjem letu in obenem zaključek redne sezone bo v soboto 21. t. m. v Iliriji na Alvaradu 350, Ramos Mejia. Prireditev ima dva dela. Ob sedmih popoldne bo v stavbi **umetniške šole začetek rastave** slušateljev te šole. Za spremembo od lanske razstave bo letošnja v učnem prostoru samem, ki njegovega značaja ne bodo pokrivale kakšne zavese. Razstavljene bodo študije in risbe, slike v olju in številne grafike, zlasti iz cikla Križevega pota, ki je bil letos posebna naloga v šoli prof. Bare Remec. Razstava bo ostala odprta do nedelje 29. t. m. vsak dan od devetih dopoldne od sedmih zvečer. — Drugi del se bo vršil takoj nato na pripravnem prostoru v sklopu penziona Ilirije, kakršne bodo pač vremenske razmere (na prostem ali v salonu). Na sporedu sta 1.) **razglasitev izida letošnjega literanega natečaja** in 2.) **branje** iz poslanih in zlasti ev. nagrajenih **prispevkov** za ta natečaj. Letošnji prispevki izvirajo menda vsi izven Argentine.

SLOVENSKI PEVSKI ZBOR GALLUS

vošči

vsem podpornim članom in prijateljem obilo božičnega miru ter sreče in zadovoljstva v novem letu.

Obenem vabi na

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

v nedeljo, 29. t. m. ob 20. uri v farni cerkvi v Ciudadeli

Pol ure pred koncertom običajna nedeljska maša, pri kateri poje zbor božične pesmi v kasteljanščini.

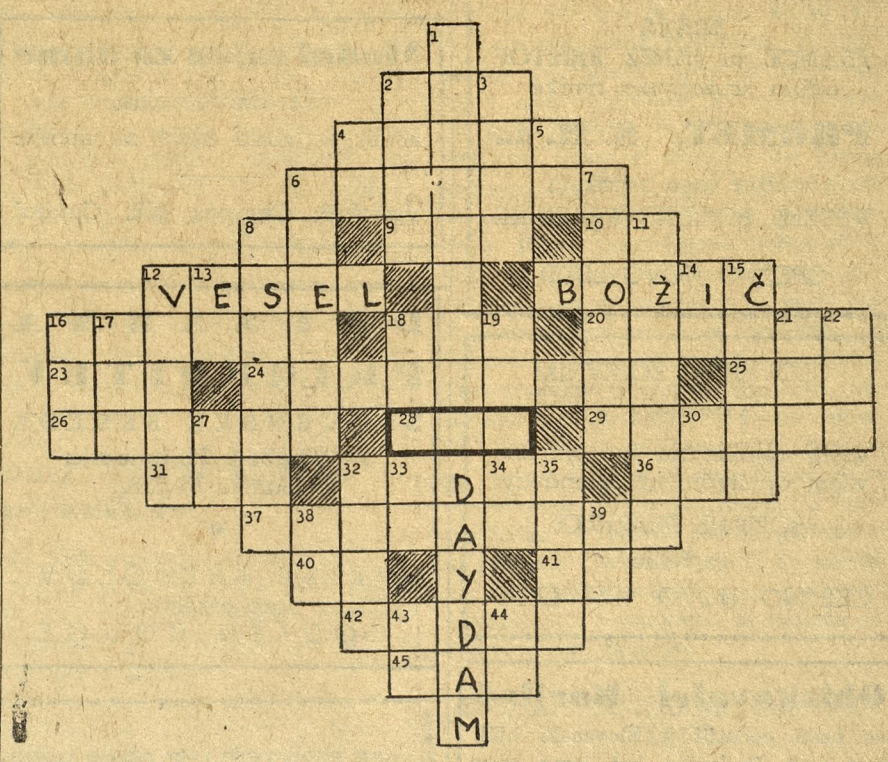

VODORAVNO— 2) Del zgradbe; 4) Reka v Sloveniji; 6) Nečastnost; 8) Osebni zaimek; 9) Del cerkve; 10) Predlog; 16) Izkazujem zadnje spoštovanje; 18) Števnik; 20) Znese, vrže; 23) Ali (latin.); 24) Zabavam, raztresem; 25) Oblikoval glas po notah; 26) Preobrat, zlom; 28) Tri številke, ki dopolnjujejo naslov pod 1-navpično; 29) Potomci Noetovega sina; 31) Svetopisemska oseba; 32) Del mrčesa; 36) Požiram hrano; 37) Izdelamo, sestavimo; 40) Nikalna oblika glagola; 41) Nikalnica; 42) Del noge; 45) Ropar.

NAVPIČNO— 1) Ime ulice, kjer ima svoje pisarne znano slov. podjetje v Buenos Airesu; 2) Atmosfera; 3) Kraljevsko bivališče; 4) Okrajšava ljudskega naziva za zdravnika; 5) Osnovna celica (okrajš); 6) Jemljem dol; 7) Simbol moške lepote; 8) Obuboža; 11) Stisnejo, ovijejo; 12) Znotraj prazen; 13) Pesniška oblika; 14) Veznik; 15) Stojim z upognjenimi koleni; 16) Napušč; 17) Svetovnoznana čapkova drama; 18) Okrajšava za sveto osebo; 19) Predlog; 21) Del teniške igre; 22) Hebrejski naziv za najvišje bitje; 27) Italjan. spolnik; 30) Os. zaimek (2. sklon); 32) Pregib; 33) Ploskovna mera; 34) Slovenski mladinski pisatelj (začetnice); 35) Zabavišče; 38) Kratice mednarodnega združenja; 39) Os. zaimek (4. sklon); 43) In (latinsko); 44) Pomol.

Izmed pravilnih rešitev, ki naj bodo poslane po pošti do 15. januarja 1958 poddjetju DAYDAM, bodo izžrebane tri lepe nagrade.

Jubilejni Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije za leto 1958 je izšel. Vzbuja splošno priznanje. Vsi, ki so ga že dobili, so mnenja, da je to taka knjiga, brez katere ne bi smelo biti nobenega Slovenca v izseljenstvu, nobene slovenske družine in nobene slovenske knjižnice. Obsega 288 strani, je tiskan na finem papirju ter bogato ilustriran in stane samo 84 pesov. Pri naročilu po pošti 6 pesov priložiti za poštnino, priporočnino ter ovojnino.

V Argentini lahko naročite veliki jubilejni Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije: 1. V **upravi Svobodne Slovenije**, Ramon Falcon 4158. 2. V **pisarni Društva Slovencev**, istotam. 3. Na področju Vel. Buenos Airesa **pri vseh poverjenikih**, ki so sprejemali za jubilejni zbornik prednaročila in predplačila. 4. **Mar del Plata: Boris Kresnik**, Calle M. Acosta 1346. 5. **Bariloche: Dr. Vojko Arko**, Rolando 257. 6. **Mendoza: Rudolf Hirschegger**, Francia 335, La Puntilla.

FRANC WERFEL — Prevedel: KAREL MAUSER (65)

PESEM O BERNARDKI

S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main

ČETRTA KNJIGA

SENCE MILOSTI

Enaintrideseto poglavje

Sestra Marija Terezija zapusti mesto

V začetku so mislili, da je Bernardkina nezavest posebno globoko spanje zamaknjenja, ki so ga že bili pri dekici navajeni. Nihče zavoljo tega ni bil v strahu. Šele potem, ko je Bernardka po dolgem času v materinem naročju odprla oči in se ji obraz ni obarval kakor ponavadi, temveč pačil od težkega dihanja, je Soubirousova kriknila. Težko dihanje je prešlo v težak napad srčne astme. Dekličin obraz je bled, široko razprte oči ji blodijo po praznini in iščejo rešitve. Bernardki grozi, da jo bo zadušilo. Napad čez dobre četrt ure mine, vendar Bernardka leži brez moči na tleh in se ne more premakniti.

Tedaj jo je Anton Nicolau drugič in poslednjič v življenju vzel v naročje in jo previdno zanesel po dolgi poti nazaj v Rue des Petites Fosées. Za njim se je drenjala šepetajoča prestrašena množica žena, mnoge še s prižganimi svečami. V resnici je videti vse kakor pokop, in da je stric prav napovedal, ko je dejal, da bodo iz Cachota kmalu zanesli krsto. Najbolj čudno se je obnašala Soubirousova, ki je bila videti kakor ob pamet. Vpila je in skoraj sramotila Gospo: Kako pride njen otrok, kako pride sama, kako pride njena uboga družina do tega, da jih neznane sile tako trdo preizkušajo, sile, ki jih nista pripoznala za nebeške in svete ne župnik, ne škof. Gospa gotovo ni preblažena Devica, temveč najbrže duh iz pekla poslanec satanov in modri duhovniki dobro vedo, zakaj si je izbral votlino. Kako more biti Gospa dobrotno bitje, ko je vendar ubogi Bernardki zaobrnila glavo, da ni za nobeno rabo več. In sedaj, namesto da bi jo ozdravila astme, ji je poslala moro, ne da bi deklica to opazila. S takimi kričečimi očitki je mati obmetavala Gospo, dokler je ni sestra Bernarda Casterot jezno zavrnila:

"Zapri že vendar svoja neumna usta!"

V Cachot so takoj poklicali doktorja Dozousa. Odredil je, da Bernardko takoj prepeljejo v bolnico neverskih sestra. Po preiskavi je pomiril starše. Nobene nevarne bolezni ni, le stara astma, na kateri trpi Bernardka od otroških let. Zraven pride močno izčrpanje živcev in srca, kar je posledica razburljivih tednov prikazovanj.

Izčrpanost je res pravi izraz. Na smrt utrujena zavoljo stikov z neizraznim leži Bernardka v bolniški sobi. V prvih dneh obkrožajo njeno posteljo le blodnje. O Gospe ne sanja. Nikoli. Ne sme sanjati. Še tri ali štiri napade astme je prestala. Toda vselej z daljšimi presledki. Potem je težka sapa prenehala. Ples senc na steni je prenehal. Izčrpanost udov je ponehavala. Čeprav je bila Bernardka na prvi pogled videti šibka, je bilo njeno mlado telo vendarle zagrizeno močno. Novo zadovoljstvo ji je vračalo moči. Nekega jutra — več kot teden dni po slovesu vseh slovesov — se je počutila res svežo in zdravo. Skočila je iz postelje in vprašala službujočo sestro, če se sme vrniti domov. Sestra ji je ukazala, da mora čakati na zdravnikov pregled.

Doktor Dozous je med Bernardkino boleznijo znova obiskal dekana. Za takole šibko dekletce, ki je v razvoju in trpi na težki astmi, je stanovanje v Cachotu docela nezdravo. Pomanjkanje luči in zraka mora prej ali slej privesti ogroženo dekletce do jetike. Nujna je hitra pomoč. Moža se hitro zedinita. Peyramale naprosi prednico bolnice v svojem imenu in v imenu zdravnika, naj do nadaljnega obdrže Bernardko Soubirous v bolnici. K temu predlogu ga ne silijo le zdravstveni razlogi, temveč tudi drugi tehtni razlogi. Prednica, ki je vzljubila Bernardko, je vesela, da more ustreči nevarnemu dekanu.

Peyramale pokliče Bernardko, ki je čakala na odpust, predse. Deklica pred župnikom ni več tako plašna, kakor v februarskih dneh. Kaj naj bi spet bilo, Toda kako se je spremenil mož v črnem talarju, odkar jo je z metlo hotel pomesti iz templja. Peyramale se je stisnil, da bi s svojo velikansko viharno postavo ne prestrašil drobcene deklice. Iz svojega robatega glasu je odpodil privajeno grmenje, ki je sicer vedno spremljalo njegovo prijaznost. Za njegovo prijaznostjo je danes celo nekaj kakor sram in bojazen.

"Draga Bernardka," reče, "popolnoma si zdrava in bi mogla mirno domov. Toda z doktorjem Dozousom sva sklenila, da je zate bolje, da ostaneš še nekaj časa tukaj. Mati prednica je tako dobra, da je na to pristala. Kaj misliš ti?"

Bernardka ravnodušno pogleda dekana in ne reče besede. Ta si misli, da ji življenje v bolnici ne ugaja.

"Seveda ne boš z bolniki skupaj", nadaljuje. "Tega si tudi jaz kot zdrav ne želim. Mati prednica ti bo dala sobico, kjer boš čez dan delala, kar boš hotela. Ponoči boš pa delila sobico z nočno sestro. Popolnoma prosta boš. Ti lahko prebiješ pri svojih doma toliko časa, kolikor hočeš. Seveda, hišnega reda se boš morala držati in prihajati točno k jedi, zakaj doktor in jaz želiva, da te bodo ljubeznive sestre dobro zredile. Ali pristaneš?"

Bernardka molče prikima in njene črne oči tiho strme v župnika.

"To še ni vse," vabi Peyramale dalje. "Vem, da te tujci vedno nadlegujejo in brez usmiljenja hočejo izvleči iz tebe vse novice. Rad bi to preprečil. V tej hiši boš varna. Mati prednica ti bo tudi povedala, da boš lahko hodila na veliki in mali vrt in boš tam, dokler boš hotela. Ti je všeč?"

"Oh, da. Zelo mi je všeč, prečastiti," reče Bernardka in se dekanu odkrito nasmeje. Prvič v življenju brez strahu.

Res ji je bilo všeč, da bo imela zatočišče in da bo svobodna. Kakor je visela na starših, jo je družinska skupnost težila posebno v zadnjih tednih; sobico pri Sajou pa je morala plačati s tem, da je morala poslušati brezkončen klepet. Zdaj bo šla v Cachot, kadar bo hotela in vedno bo imela izgovor. Zakaj Bernardkina želja po samoti je vedno večja. Vselej, kadar je sama, je sama tudi s svojo ljubeznijo, kateri zadnje slovo ni nič škodovalo, temveč jo zavoljo stalnega hrepenenja celo osladilo. Kar tedaj občuti in kar je zvezano s spomini, ki jih obnavlja, tega ne bi mogla dopovedati nobenemu človeku, niti sama sebi ne.

Prosila je za delo. Zaposlili so jo v bolniški kuhinji. Po jedi pomiva torej Bernardka posodo. Tega dela se doma ni preveč navadila. Kakor vsa mlada dekleta, je delala drugod z veseljem tudi to, nad čemer se je doma zmrdovala. Med sestrami je bilo tudi nekaj mlajših in veselih deklet. Celo pele so v kuhinji. Bernardko je to veselilo. Vsi so jo varovali, se je skoraj plašili in bili tudi nekoliko nezaupno-zavidljivi. Nihče se ni spoznal ob čudodelki. Tako je bilo videti.

Bernardkina sobica je bila gola, majhna, belo prebeljena in z razgledom na vrt. Če se ji je ljubilo, je lahko cele pol ure sedela ob oknu in zgubljeno strme-

"Naš dom v San Justo"
VABI
na
SILVESTROVANJE
●
SODELUJE
HARMONY JAZZ
●
Začetek ob 21. uri
Dobra postrežba
●
Na sporedu družabne igre

Blagoslovljene
BOŽIČNE PRAZNIKE
in
mnogo sreče v NOVEM LETU
želi rojakom, zlasti pa vsem svojim strankam
Silvester Lipuščck
URARNA IN ZLATARNA
Prov. Unidas 3616
San Justo

LOJZE NOVAK
izključno zastopstvo
BUMAR, S. R. L.
Avda de Mayo 302 - T. E. 658-7083
Ramos Mejia
nudi slovenski skupnosti po najboljših cenah — tudi na dolgoročna odplačevanja — najbolje električne hladilnike, televizijske aparate, pralne stroje, štedilnike, radijske aparate, kolesa, električne črpalke za vodo, ventilatorje, šivalne stroje in vse druge potrebščine za dom.
PRIDEM TUDI NA DOM. Klicati T. E. 658-7083 ali osebno v trgovini.

Sreče polno in blagoslovljeno
NOVO LETO
želi vsem Slovencem in se toplo priporoča
splošno zidarstvo
Bečaj Viljem
Cavour 866
Claypole, F. G. Roca
Buenos Aires

ESLOVENIA LIBRE
Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B
FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 571282

Prispevajte v tiskovni sklad

BRATA
FRANCE in JANEZ KRIŠTOF
edina družabnika tvrdke
PROMET, S. R. L.
voščita vsem rojakom
VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
in
SREČNO NOVO LETO

Modni salon za dame
išče dobro dekle,
ki bi se rado učilo za šiviljo.
Vprašati: **Charcas 476, Capital**

Naročajte in širite Svobodno Slovenijo

LASTNIKA TOVARNE
mozaikov, kuhinjskih miz in granitnih stopnic
Dolenc Vencelj
in
Jelen Andrej
želita svojim odjemalcem in vsem sorojakom blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto.
Camino de Cintura y Malabia
San Justo

SLOVENSKI ZAKONSKI PAR
išče stanovanje v okolici
SAN FERNANDA - VICTORIA - TIGRE ali VIRREYES.
V istem kraju ali tudi drugje ob progi FCGMitre se zanima tudi za nakup manjše hiše pod ugodnimi pogoji.
★
Sporočila na telefon 791 - 3127

SLUŽBO DOBI
pleskarski pomočnik, ki lahko vstopi v podjetje tudi kot družabnik. Prav tam dobi namestitev tudi začetnik, ki bi se hotel izučiti pleskarske obrti.
Plača dobra.
Javiti se **Havelka Danilo**
Yapeyú 130 **San Martin**

DRUŠTVO SLOVENCEV
želi vsem svojim članicam in članom in vsem Slovencem blagoslovljene božične praznike in veliko uspeha v Novem letu.
Odbor

SLOVENSKI BOJEVNIKI
čestitajo
vsem rojakinjam in rojakom, vsem društvom in ustanovam
BOŽIČNE PRAZNIKE
in želijo
SREČNO NOVO 1958 LETO

DRUŽABNA PRIREDITEV
SLOVENSKE BESEDE
bo v soboto 25. januarja
v Santos Lugares
●
VELIK SREČOLOV
Igra orkester
MOULIN ROUGE

DAYDAM
ŽELI SVOJIM PRIJATELJEM, VLAGATELJEM IN STRANKAM
BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN SREČNO NOVO LETO
S. Jerebič in B. Vrtovec
odgovorna družabnika

Obiskovalci Bariloč
se bodo počutili v Slovenski hiši, last g. A. Budenika, kot doma, kjer dobite po zmernih cenah prenočišče z zajutrkom. Izven sezone in po njej še poseben dopust.
Pišite po informacije na **Mercadito Alberto, Pasaje Gutierrez, S. C. de Bariloche.**
Slovencem se priporoča za obisk
A. Budinek

Lep sveti večer ter obilje božjega blagoslova in uspehov v novem letu želi odjemalcem in vsem rojakom
MERCADO BIZOVIK
Pavlina Lovše
CALLE 1 No. 510 **Berazategui, FGR**

L E S – Soc. de Resp. Ltda.
ŽELI VSEM ROJAKOM VESEL BOŽIČ
TER USPEHOV POLNO LETO 1958
Janko Lesar
Bogdan Vrtovec
Stanko Jerebič
družabniki
Buenos Aires
I. Casanova (Bs. Aires)

JAVNI NOTAR
Francisco Raul Cascante
Escribano Público
Uruguay 387
T. E. 40 - 1605 **Buenos Aires**

Vsem odjemalcem, prijateljem in znancem želi vesele božine praznike in srečno novo leto 1958
ZLATARNA IN URARNA
HELVETIA
(Janko Jazbec in sin)
CORDOBA **MAR DEL PLATA**
Tucuman 287 **Pasaje Sacoa, Local 108**

S A D E S – Soc. Argentina de Explotación de Subsuelo
SE ZAHVALJUJE VSEM SVOJIM DELNIČARJEM ZA IZKAZANO ZAUPANJE V POSLAVLJAJOČEM SE LETU, ŽELEČ JIM BLAGOSLOVA ZA NOVO LETO 1958
S. Jerebič in B. Vrtovec
odgovorna družabnika
Buenos Aires
Rudnik "Elsiren" (Mendoza)

DARILNE PAKETE
ZA BOŽIČNE PRAZNIKE
pošilja
najceneje, najbolje in najvarneje
po novi carinski uredbi
"PAKEXPRES"
Milan Sertić
CHARCAS 476 — T. E. 32 - 0248
Buenos Aires
ZA TE POŠILJKE ZNIŽANE CENE

DELIKATESA
VESTER & MAČEK
RIVADAVIA 11576
MERCADO SAN ESTEBAN
Liniers, Capital
želi vsem rojakom
BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO

SLUŽBO DOBE
Tovarniški delavci za železostrugarstvo, livarno in strojno delavnico, s prakso ali brez nje. Podana možnost izučitve obrti in napredovanja.
Sprejmemo tudi vajence za strojno obrt. Pogoji po dogovoru. Javiti se v slovenski strojni delavnici v novih tovarniških prostorih v C. Remedios Escalada 135, Saenz Peña (Villa Raffo) prej ul. San Martin. 3 kvadre od ulice Lope de Vega in Gral Paz. **B. Seljak**

la na krošnje dreves. Kdaj pa kdaj jo je kdo presenetil pri tej premišljajoči nedelavnosti in preprosti opazovalci je niso razumeli in jih je dražila. Prazna glava namreč ne zdrži, če nima vsak čas polnih rok dela. In kadar je prosta, hoče takoj spati. Ena izmed bolničark, ki je bila na brezdelnico zelo nejevoljna, je pripovedovala o njej Conriergeu, dobremu znancu Francoisa Soubirousa.

"Ta komična stvar sedi na svojem mestu, s čudnim obrazom, ne gane se in bulji z okna kakor uboga norica... Trikrat jo pokličem in še ne odgovori..."

Concierge iz bolnice neverskih sester, ki je stalni gost tudi pri Babou, pove sodbo v "medicinskem kotičku". Tako se namreč imenuje miza, ob kateri se zbirajo služabniki lurških zdravnikov. Služabnik doktorja Lacrampea, priznan diagnostik, ki s svojim ostrim pogledom odkrije še tako zapleten slučaj, izreče sodbo, proti kateri ne upa nihče iz bratovščine vložiti priziva. "Demencia paralytica progressiva sed non agitans! To sem konstatiral že pred meseci." Zdravniški svet prikima s tisto nemo poklicnostjo, s katero gleda medicina na bolezen in smrt. Temna latinska smrtna obsodba služabnika se je kmalu razširila po Lurdu kot diagnoza zdravnika samega.

V Bernardkini sobi je ozka železna postelja in divan. Divan je določen za nadzorno sestro. Ker konvent in bolnica neverskih sester nista v istem poslopju, mora biti vsako noč na razpolago zanesljiva oseba. Za to službo določa mati prednica le starejše in izkušene nune. Nadzorna sestra mora skrbeti, da pokliče pri resnih napadih ponoči zdravnika in duhovnika, da nemirnega bolnika pomiri in potolaži. Nočna sestra ima tudi ključ za omarico z zdravili, kar navadnim sestram ne zaupajo. V ostalem je to lahka služba, ker je v tem času malo težko bolnih v bolnici. Nadzorna sestra in z njo tudi Bernardka, sta le redko klicani v noči. Nune po večini spe zelo trdno, ker so v tej službi oproščene nočnih molitev.

Vse drugače pa je seveda s sestro Marijo Terezijo Vauzous. Bernardka mora tudi z njo prebiti noč. Je to noč skoraj brez spanja za deklico, čeprav se trudi, da bi strogi nasprotnici ne bila v breme. Ne premakne se, oči zapre in diha enakomerno. Od zunaj ne prihaja hrup. Ker pada v sobo svetal sij julijske polne lune, more Bernardka skozi dolge priprte trepalnice natančno opazovati svojo učiteljico. Iz radovednosti to dela, ki se ji ne more upreti.

Med tem, ko so se druge nadzorne sestre v temi slekle in legle pod odejo, Marija Terezija nikoli ne sleče težkega habita. Edina stvar, ki jo sname, je sestrska avba. Pod njo je ostrižena g'ava. Kratki svetli lasje napravljajo glavo mladostno. Bernardka se vpraša, če bo sezula čevlje. Sestra Vauzous nosi nerodne široke škornje. O, kako morajo biti noge na večer razboljene! Nuna se ne sezuje in ima celo noč čevlje na nogah. Ne leže pod odejo, temveč vedno leži na vrhu. Prej pa še poklekne in moli celo uro. Ne moli rožnega venca, kakor drugi ljudje, temveč je videti, da zelo razburljive molitve, zakaj med molitvijo vzdihuje, kakor v veliki bolečini. Včasih zveni kakor da se z nekom prepira. Bernardka svojega prikritega pogleda ne obrne od sestre Vauzous. Vprašuje se, ali bo molilka kdaj premaknila hrbet ali ramena. Toda hrbet in ramena so kakor iz kamna.

Bernardka leži tako, da more skrito opazovati svojo sostanovalko. Vauzous leži negibno na divanu, potopljena v jarko lunino svetlobo. Roke ima prekrižane, na prsih, kakor gotska kamnata figura na katafalku. Tudi ona ne spi. Oči ima odprte. Čeprav se ne premakne, vendar bedeča Bernardka čuti skrito bolečino nespečnice. Večkrat se Marija Terezija previdno dvigne, poklekne pred križ in vedno znova dolgo moli. Bernardka se spomni tiste boleče šolske ure, ko je učiteljica govorila o svetih možeh in ženah, o puščavnikih in puščavnicah, ki so jedli koreninice, med divjih čebel, in pili vodo; ki so se cele dneve postili in molili stare molitve, dokler niso napravili novih. Močno se je vtisnila v slabo šolarko slika železnih pasov z zarjavelimi bodicami, ki so jih nosili puščavniki pod obleko. Močne slike so ji vedno ostale v spominu. O, gotovo je sestra Vauzous tako sveta kakor puščavnice v puščavi in golih gorah. Mogoče, da se zdaj bori proti slabim mislim in željam, čeprav si ne more misliti, da bi bile sploh v njenih prsih.

Na nočni omarici pri divanu stoji krožnik z lepo svežo breskvijo. Čas breskev je in nikjer ne uspevajo tako lepo, kakor v bigorski pokrajini. Celo v bledi luči lune je videti okrogel sad rdeč in sočen. Bernardke se polasti močno poželjenje po breskvi. Nenadoma pa se deklica domisli, da je sestra Vauzous prav nalašč nastavila vabljivi sad, samo da bi se mogla kar naprej boriti proti močnemu poželjenju. Tako delajo tudi tisti puščavniki in puščavnice, katerim je neizprosna nuna tako podobna. Toda Gospa, premišljuje Bernardka, ni nikoli rekla, da ne bi smela jesti breskev, čeprav je tolikokrat klicala k pokori.

Zakaj bi se ne smelo jesti breskev? Tako dobre so. Za en sous se jih že nekaj dobi, tako, da je celo mama včasih kakšno kupila. Bernardka si želi, da bi sestra Vauzous vendarle že ugriznila v breskev. Toda kamnata figura leži negibno na divanu, vse dotlej, da zgine beli mesec.

Bernardka se zbudi z občutkom, da jo že dolgo gledajo oči, ki se ne odmaknejo. Sonce je že na oknu.

"Zaspanka si," reče Marija Terezija Vauzous.

S hitrim pogledom se deklica prepriča, da stoji breskev še nedotaknjena na krožniku.

"Da takoj bom vstala, ma soeur," odvrne Bernardka vljudno in dene noge iz postelje, pri čemer ji zdrsne srajčica s suhih ramen.

"Ali te ni sram pred samo seboj," zašepeče Marija Terezija. "Takoj se z nečim ogrni."

Bernardka hoče kar mogoče brž oditi iz sobe, toda učiteljica jo zadrži.

"Počakaj, sedi na posteljo," reče. "Rada bi s teboj govorila. Deklica pogleda nuno s svojimi temnimi mirnimi očmi. Marija Terezija Vauzous ne bi mogla nikoli uganiti, koliko Bernardka o njej sluti.

"Če boš drugo leto spet hodila v šolo, kar ti nujno svetujem," je pričela Vauzous," tedaj mene ne boš več našla. Jutri zapustim Lurd. Vrnem se nazaj v našo materinsko hišo v Nevers. Poklicali so me nazaj."

"Oh, zapustili boste Lurd, ma souer," ponovi Bernardka ravnodušno, ne da bi pokazala žalosti ali zadovoljstva.

"Da, odhajam od tod, Bernardka Soubirous in odhajam nerada. Poglej vendar, kakšna mlada zapeljivka si! Neumno ljudstvo si zapeljala. Gospode uradnike si zapeljala, da te niso zaprli. In sedaj zapeljuješ celo tako značajnega moža, kot je naš dekan. Vsi plešejo po tvoji godbi, otrok moj. Samo ena ne. In to sem jaz... Zakaj jaz, jaz ti ne verujem..."

"Nikoli nisem hotela, da bi mi verovali, ma sour," reče odkrito Bernardka, ne da bi mislila učiteljico le rahlo žaliti.

"Seveda! To so odgovori, za katere bi te bilo treba udariti po ustih," prikima Vauzous. "Celo Francijo si vznemirila. O, Bernardka, veš, kaj bi z takimi stvarcami napravili v nekdanjih časih, če bi govorila o dvoumnih prikaznih lepe Gospe, če bi gnala čarovnijo s studencem, če bi ščuvala preprosti narod in se postavila proti zakonom predstojnikov in proti sveti Cerkvi? Take stvarce bi sežgali na grmadi, Bernardka."